

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM • ARAŞTIRMA • KÜLTÜR • SANAT DERGİSİ
AĞUSTOS 2020 FİYATI: 10 TL

**DUYGULARA
RENK VERSEYDİK,
HANGİ RENGİ
ALIRLARDI?**

**GEÇİM
DARLIĞI**

**NEDEN YAKAMIZI
BIRAKMIYOR?**

**HEME
EZ OST!**

**TOPRAĞIN
İÇİNDE
NELER OLUYOR?**

**ALLAH'IN NİMETLERİ
SAYMAKLA BİTER Mİ!**

**GENÇ KALMANIN SIRRI
BU PROTEİNDE: KOLAJEN**

Merhaba değerli dostlarımız,
Okuyucularımızın aktardığı problemlı bir konuda
açıklama yapmak mecburiyeti doğdu.

Öğrendiğimiz kadarıyla kötü niyetli kişi ve kişiler,
kendi yayınladıkları bir çocuk dergisine,
Zafer Dergisi'nin ismini kullanarak abone
yapmaya çalışmaktadırlar.

Açıkça bilinmelidir ki; Zafer Dergisi'nden
başka bir yayınıımız yoktur, malûm çocuk dergisi ile
hiçbir ilgimiz bulunmamaktadır.

Lütfen Zafer Dergisi'nin iletişim bilgileri dışında,
başka kanallardan arayan ve sizi yanıltarak çıkar
sağlamaya çalışanlara itibar etmeyiniz.

Ayrıca, Zafer'in ismiyle aranıp malûm çocuk
dergisine abone yapılan okuyucularımız, ödeme
bilgileri, dekont vb malzemeyi bize ulaştırlarsa,
bu konuda hazırlanan suç duyurusu
dosyasına eklenecektir.

Dostlarımıza hassasiyetlerinden dolayı
teşekkür ederiz.

ZAFER-DER YÖNETİM KURULU

Zafer Dergisi İletişim Bilgileri:

0 549 505 6001 • 0 549 505 6002 • 0 549 505 6003

www.zaferdergisi.com
abone@zaferdergisi.com
zaferabone@gmail.com

Ağustos bizbize

MERHABA değerli dostlar, merhaba sevgili okuyucularımız, Ayasofya Camii'nin tekrar ibadete açılmasına çok sevindik. Emeği, duası olan herkesten Allah razı olsun.

86 yıldır nice dualar edildi, nice şiirler yazıldı, nice ağıtlar yakıldı.

Osman Yüksel Serdengeçti ile soruyorduk:
“Hani minarelerinden göklere yükselen,/ Tâ maveradan gelen ezanlar?../ Hani o ilahi devir, ilahi nizamlar?../ Ayasofya ses vermiyor,/ Ayasofya bir hoş,/ Ayasofya bomboş!../ Hani nerede?/ Şu muhteşem minberde,/ Binlerce erin baş koyduğu şu temiz yerde,/ Şimdi hangi kirlî ayaklar dolaşiyor?../ Ayasofya! Ayasofya!..Seni bu hale koyan kim?/ Hani nerede?/ Gönüllerden kubbelere,/ Kubbelere gönüllere/ Gürül gürül akan Kur'an sesleri?../ Kur'an sesleri dindirilmiş,/ Müslümanlar sindirilmiş!../ Allah-Muhammed-Hülafe-i Raşidin'in/ İsimleri kubbelere yerlere indirilmiş!..”

Abdurrahim Karakoç dertliydi, “Namaz kılmak yasak amma,/ Papa girer eyler dua.” **Evet dertliydik. Derdimize derman geldi.**

İlhan Berk'in ifadesiyle “Ayasofya, elleriyle yüzünü kapamış bütün iştahıyla ağlıyor”**ken, müminler de ağlıyordu.**

Ve Necip Fazıl Kısakürek, kısaltarak verdiği-miz şu sözleriyle inananların kalplerini ve ümitlerini diri tuttu:

“...Ayasofya'yı kapalı tutmak, bu toprağın üstündeki 30 milyon ve altındaki 30 milyar Türk'ün semâları tutuşturana lanetine hedef olmaktadır.

“Gençler! Bugün mü, yarın mı, bilemem! Fakat Ayasofya açılacak!..

“Ayasofya açılacak... Hem de öylesine açılacak ki, kaybedilen bütün mânâlar, zincire vurulmuş masumlar gibi onun içinden fırlayacak!.. Öylesine açılacak ki, bu millete iyilik ve kötülük etmişlerin dosyaları da onun mahzenlerinde ele geçecek..

“Ayasofya açılacak!..

“Allah tarafından mühürlenmiş kalplerin mühürlediği Ayasofya, onların aynı şekilde mühürlemeye yeltenip de hiçbir şey yapamadığı, günden güne kabaran akınını durduramadığı ve çığlaştığı günü dehşetle kolladığı, mukaddesatçı Türk gençliğinin kalbi gibi açılacak... Ayasofya'yı, artık önüne geçilmez bu sel açacak...”

...

Evet hakkı rehber tutan, Peygamber Efendimizin övgüsünü alan o güzel insanların eliyle İslam âlemine galibiyet nişanı olarak hediye edilen Ayasofya Camii, 1934'ten bu yana Müslümanların bağrında açılan bir yara olmuştu. Onu müze yaptılar, hatta kubbesinin üstündeki İslâm sembolü 'Hilâl'i bile, kocaman bir haçla değiştirmek istediler. Hevesleri yarıda kaldı. Ve şimdi 86 yıl sonra tekrar cami yapıldı ve İslâm âleminin dirilişinin de müjdesi oldu.

Her konuda olduğu gibi net tavrımız, Müslümanların sevincine ve hayrına vesile olan her şeyle sevinmek, üzüntüsüyle üzülmektir.

Ayasofya semboldür; Batı karşısında galibiyetin ya da mağlubiyetin sembolüdür. Bu, Batıdan gelen tepkilerden de bellidir. Yoksa bizim topraklarımızdaki bir binanın müze veya cami olması onları neden ilgilendirsin! Cumhuriyetin ilk yıllarında örtülü baskılarla müze yaptırılar, şimdi de tekrar ibadete açılmasına engel olmaya çalıştılar. Sembolik anlamı olmasaydı her iki taraf da bu kadar önem verir miydi? Şükür ki, kendi bağımsız kararımızı verecek ve o kararı uygulayacak seviyeye gelmişiz. Evet sevindik. Bundan sonra da sevinçlerimiz daimi olsun inşaallah.

...

Ağustos sayımız hayırlara vesile olsun. Emeği ve katkısı olanlardan Allah razı olsun.

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır. Selam ve dua ile...

Editör

Suat Ünsal

Dilek ve görüşlerinizi aşağıdaki adrese yollayabilirsiniz:
zaferdergim@gmail.com

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

Ulusal Süreli Yayın

Ağustos, 2020

Fiyatı: 10 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Grafik-Tasarım: Ayşe Sevinçgül-Elif Sevinçgül

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Alaaddin Başar

Cüneyd Suavi

Dr. Rasim Soylu

Hamza Tekin

Prof. Dr. Osman Çakmak

Prof. Dr. Orhan Batman

Prof. Dr. Sefa Saygılı

Prof. Dr. Fatih Satıl

Prof. Dr. Volkan Tuzcu

Prof. Dr. Niyazi Beki

Prof. Dr. İsmail Kocaçalışkan

Muhiddin Yeniğün

Prof. Dr. Âdem Tatlı

Prof. Dr. İbrahim Tekeoğlu

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com

zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için **0 549 505 60 01** tel. arayabilirsiniz.
zaferabone@gmail.com adresine isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt içi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Sadece 120 TL (KDV dahil)

Yurt dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa 40 EURO

ABD: 50 USD, Avustralya: 60 AUD

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza abone ücretini yatırabilirsiniz.

(Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

HESAP SAHİBİ: ZAFER BİLİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: **TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

USD: **TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01** BIC/Swift Code: **KTEFTRIS**

08

**Ayasofya Camii'ni
tanıyalım**

Zafer Araştırma Grubu

14

Gençlik iksiri Kolajen

Prof. Dr. Metin Bülbül

16

İhtimam ahlakı

Prof. Dr. Kemal Sayar

18

**Güzel bir geçim ve
huzurlu bir hayatın
formülü**

Ümit Şimşek

06

Satır/Arası

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1
Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul
www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

21

O ince çizgi
Özkan Öze

22

Ateşin çağrısı
Elif E. Bayraktar

24

Hekimlerin piri
İbn-i Sina
Prof. Dr. Fatih Satıl

26

Yağmuru kim yağdırıyor?
Hazırlayan: Pınar Çağlar

28

Toprağın içinde
neler oluyor?
Dr. Selçuk Eskiçubuk

30

Rabbimizin nimetleri
saymakla biter mi!
Selim Gündüzalp

34

Allah için işleyiniz
Prof. Dr. Şadi Eren

35

Sevgi ve dostluk
Yüksel Karahan

36

Hatırlama ve öğrenme
imkânı olarak
Pandemi süreci
Ayten Yedigâr

38

Heme ez ost!
Ömer Sevinçgül

40

İndirgenemez bütünlük
çürütüldü mü? II
Nihal Balcı

44

Duygulara renk verseydik,
hangi rengi alırlardı?
Prof. Dr. Nevzat Tarhan

48

İnsan,
hayatının sahibi mi?
Prof. Dr. Alaaddin Başar

52

Hz. Muhammed'in
ticârî ahlâkı
Mehmet Paksu

54

Canlılardaki hayat
nereden geliyor?
Prof. Dr. Âdem Tatlı

56

Amazon fâtihii!..
İ. Erdinç Şumnu

23

Hazır
Özellikler

50

Sayıli sözler

58

DÜŞÜNCELER

60

hal çizgisi
SÖZLÜK

Satır/Arası

“

Amin Maalouf,

“hamd /övgü Allah’a mahsustur”
demenin ardında saklı
sakin gücü roman kahramanının
ağzından duyuruyor:
“Seni pohpohlamaya çalıştığımı sanma.
Hüda’dan başkasına
övgü düzmeyecek kadar
güçlüyüm!”

Sebahattin Ali

kimselere gösteremeyeceğimiz bir elbise dikiyor:

“Yüksek insan dışına değil, içine kıymet verendir.”

Atalar

yaşaya yaşaya söyler,
kanaya kanaya tefekkür eder ya,
işte o atasözlerinden biri:

“Ucuz insandan pahalı
lakırdı çıkar!”

Goethe kalabalıkların hiç anlamayacağını,
kabalıkların hep unutturacağını sakince dillendiriyor:

“Ah, mutluluk
yalnızca yüreğimizde mümkündür.”

Dostoyevski

“

huzurun anahtarını
bir kilit diyalogu ile elimize tutuşturuyor:

“Kapıyı kilitlemiyor musun?” diye sordu.

“Hiçbir zaman kilitlemedim ki! Sözde iki yıldır kilit alacağım...”

Gülümseyerek Sonya'ya baktı.

“Kilitleyecek hiçbir şeyi olmayan insanlar
mutludurlar herhalde, öyle değil mi?”

Mark Twain

insan olmayı
kızıl renk üzerinden tanımlıyor ve
haklı da görünüyor:

İnsan,

yüzü kızaran,
yüzünün kızarmasına ihtiyaç duyan
yegâne canlıdır.”

Demek ki bu yüzden çıplak yüzümüz.

AYASOFYA CAMİİ'Nİ TANIYALIM

ZAFER ARAŞTIRMA GRUBU

SULTAN FATİH'İN, Akşemseddin hazretlerinin 1 Haziran 1453 tarihindeki hutbesiyle ilk defa cuma namazı kıldığı Ayasofya Câmii, fethin sembolü, Fatih'in ise fetih ganimetiydi. Sultan Fatih, Bizans hazinelerinden kendi payına düşen yüklü miktarda serveti almak yerine, sadece Ayasofya'ya talip olmuştu. Ayasofya'nın tapusu, Fatih'in üzerine idi ve 481 yıl boyunca da öyle kaldı.

Ayasofya 1931'de kapatıldı. Ayasofya, Mustafa Kemal Atatürk'ün emri ve Bakanlar Kurulu kararı ile 27 Ağustos 1934'te müzeye dönüştürüldü.

Ayasofya Câmii Mustafa Kemal'in "Ayasofya'yı müze yapıp ilim âlemine [daha doğrusu Hristiyan batı âlemine] hediye ediyoruz" beyanıyla ibadete kapatıldı. Ve içindeki İslâm eserlerinin kaldırılması emredildi. Müze yapıldığı söylenen bir mekândan, İslam eserlerinin kaldırılması aslında gerçek niyetin 'müze' yapmak

olmadığını da düşündürmektedir.

VE tarih 10 Temmuz 2020...

Danıştay kararıyla, Ayasofya Camii ile ilgili 1934 yılı Bakanlar Kurulu kararı iptal edildi ve Cumhurbaşkanlığı kararı ile de Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredildi.

Tarihi bir yanlısın son bulmasını ve hakkın yerine gelmesini ifade eden bu gelişmeler tüm Müslümanları sevindirdi.

AYASOFYA NE DEMEK?

AYASOFYA ilk inşa edildiğinde, Büyük Kilise (Megale Ekklesia) denilmişti. Ancak V. yüzyıldan itibaren Sophia olarak anılmaya başlanmıştı. 1453'teki fetihten sonra adı, günümüzde de kullanıldığı hali olan "Ayasofya" olarak değiştirildi.

Yapının adıyla ilgili görüşlerden, 'Sophia' adında bir azizeye adandığı fikri yanlıştır. Kilise, Theia Sophia yani, Hıristiyan üçlemesinin ikinci ögesi olan Kutsal Hikmet'e adanmıştı. Daha sonra adını aldığı Ayasofya kelimesi, Aya (kutsal, azize) ve Sophos (bilgelik) kelimelerinden oluşarak kutsal/ilahi bilgelik anlamına gelmektedir.

SÜTÜN VE MERMERLER ANTİK KENTLERDEN ALINDI

İustinianus, binanın yeniden inşası için imparatorluğun her yerinden malzemeler toplattı. Mısır'da Heliopolis'ten sekiz büyük kırmızı porfir sütun, Batı Anadolu Ephesos'ta Artemis Tapınağı'ndan, Kyzikos ve Suriye'de Balebek'ten sütunlar getirildi. Ayrıca yine farklı bölgelerden farklı cins ve renklerdeki mermerler getirilip kullanıldı.

AYASOFYA'NIN KUBBESİ

Ayasofya'nın mimarisindeki en dikkat çekici yenilik, ölçülerinin bir kilise için alışılmamış büyüklükte oluşu, orta mekâna hâkim olan kubbenin büyüklüğü ve yüksekliğiydi. Ana mekânı örten kubbenin zeminden yüksekliği 55.60 metre, çapı ise kuzey güney

doğrultusunda 31,87 metre, doğu batı doğrultusunda ise 30,86 metre. Bina inşa edilirken, yapımında mermer, taş ve tuğla kullanılmıştır. Kubbenin depremelerde yıkılması için Rodos toprağından üretilen hafif ve sağlam tuğlalar kullanılmıştır.

AYASOFYA'NIN MİNARELERİ

İSTANBUL'UN fethinin ardından Ayasofya camiiye çevrildikten sonra, Sultan Fatih tarafından yarım kubbelerden birinin üzerine bir ahşap minare yaptırıldı. Ancak bu minare günümüze ulaşmadı. Ayasofya Camii'nin minareleri farklı zamanlarda yapılmıştır. Güneydoğu'da bulunan minare, Fatih Sultan Mehmet veya II. Bayezid dönemine aittir. Bab-ı Hümayun tarafındaki minarenin, Edirne Selimiye Camii minareleriyle olan benzerliğinden dolayı II. Selim döneminde, Mimar Sinan tara-

findan yapıldığı tahmin ediliyor. Güneybatı ve Kuzeybatı yönündeki eş minareler ise yine Mimar Sinan tarafından Sultan III. Murad döneminde yapıldı. Minarelere sonradan 15.-16. ve 19. yüzyıllarda yapılan onarımlarda farklı süslemeler eklendi.

ETRAFINDAKİ PAYANDALAR

Ayasofya'nın kubbesinin ağırlığı sebebiyle duvarlarında dışa açılmalar meydana geldi. Doğu Roma İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti Dönemi'nde sağlamlaştırma girişimleri oldu. Ve yapının dışından payandalar yapılarak kubbenin baskısıyla duvarların yıkılması önlenmeye çalışıldı.

MİMAR SİNAN, kubbeyi taşıyan payeler ve yan duvarlar arasındaki boşluklara kemer ekleyerek ve ağır dayanak duvarları yaparak problemi giderdi. Doğu Roma döneminde yapılmış destek duvarları ise yeniden örülmüş ve taş muhafazalar içerisine alınmıştı. Yani özetle, Doğu'da 7, Güney'de 4, Kuzey'de 4, Batı'da 5 ve ağırlık kulelerinde 4 olmak üzere toplam 24 adet payandadan bir kısmı Doğu Roma Dönemi'nde bir kısmı ise Osmanlı Dönemi'nde yapılmıştır.

İÇİNDEKİ MERMER KÜPLER

Bu iki küp Helenistik Dönem'e aittir ve yekpare mermerden yapılmıştır. Pergamon antik kentinde bulunan bu küpler, Sultan III. Murad döneminde Ayasofya'ya getirildi. Küplerin alt kısımlarında musluklar vardır ve 1250 litre sıvı alabilmektedirler. O

zamanlar kandillerde ve bayram namazlarında cemaate şerbet dağıtılıyordu.

AYASOFYA'NIN MİNBERİ

Minber, cemaate hutbe okunan yerdir. Sultan III. Murad döneminde yapılan Ayasofya'daki bu minber o dönemin mermer işçiliğinin en güzel örneklerinden biridir.

HÜNKÂR MAHFİLİ

SULTAN III. Ahmed Han, Ayasofya'yı baştan aşağı restore ettirdiği 1728 yılında Hünkâr Mahfili'ni yaptırdı. Bu mahfil, Sultan Abdülmecid tarafından 1847'de yenisi ile değiştirildi. Hünkâr Mahfili beş sütun üzerine, altıgen planlı, altın yıldızlı ahşap kafes ve yine sütunlar üzerine oturan koridordan oluşuyor. Alt kısım mermer ajurlu korkuluk levhadan yapılmış.

AYASOFYA'NIN MİHRABI

İmamın namaz kıldırıldığı yer olan mihrap, ana mekânın kibleye bakan güney doğusunda yer alır. Farklı zamanlarda onarım ve eklemeler yapıldı. 19. yüzyılda yenilenen mihrap, bir şemse ve yıldız motiflerinin yer aldığı çokgen

planlı niş ve yarım kubbeli bir kavsaraya sahip. Mihrapta çokça altın yıldız kullanılmış ve gösterişli bir tepelik yapılmış. Mihrabın iki yanındaki şamdanlar, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde (1520-1566) yapılan Macaristan seferinde, Budin Fethi sonrasında Macar Kralı I. Matyas'ın saray kilisesinden getirilmiştir.

MİHRAP ÇEVRESİNDEKİ ÇİNİLER

AYASOFYA'NIN mihrabının sağında ve solunda bulunan dehlizlerin içinde çini panolar yer alır. Sol kısımda, 16. yüzyıl İznik çinilerinden oluşan, Eski Hünkar Mahfili'ne ait bitki motifli çini pano yer alır. Sağ kısımdaki panoda ise sekiz parçadan oluşan Kabe tasviri ile Peygamberimiz Hz. Muhammed'in türbesini gösteren tasvir vardır.

MİHRAP KISMINDAKİ HAT LEVHALARI

Mihrabın sağ yanında Osmanlı Sultanlarına ait hat levhaları vardır. Üstten alta doğru; 1. hat levhası, Sultan II. Mahmud (1808-1839); 2. hat levhası, Sultan II. Mahmud (1808-1839); 3. hat levhası, Sultan III. Ahmed (1703-1730); 4. hat levhası, Sultan II. Mustafa (1695-1703); 5. hat levhası, Sultan II. Mustafa (1695-1703) tarafından yazdırılmıştır. Sol yanda ise, Mehmed Yesari ve Şeyhülislam Veliyüddin Efendi'ye ait hat levhaları yer alır.

AYASOFYA'NIN ŞADIRVANI

AYASOFYA'DAKİ şadırvan Sultan I. Mahmut tarafından yaptırıldı. Yapının uzun süre kullanılmayan batı girişinin olduğu bölgeye yaptırılan Sıbyan Mektebi ile kapı arasındaki alana inşa edilmiştir.

Bu şadırvanın, başlıkları mukarnaslı sekiz sütuna dayanan, geniş açıklıklı sekiz sivri kemerli bir revakı vardır. Yapının ortasında 16 bölümlü mermer su havuzu, bunun ortasında ise mermerden bir şadırvan göbeği vardır. Ahşap saçağın ortasında küçük bir kubbe yükselir. Şadırvanın genel mimarisi klasik Türk üslubu geleneklerine bağlıdır. Süslemelerde Türk sanat üslubunda motiflerin yanı sıra, barok üsluba uygun motifler de yapılmıştır.

AYASOFYA KÜTÜPHANESİ

Sultan I. Mahmud Kütüphanesi'dir fakat Ayasofya Kütüphanesi de denilir. İsminden anlaşıldığı üzere, Sultan I. Mahmud tarafından kuruldu ve açılışı 21 Nisan 1740'ta yapıldı. Tarihçi Subhi Mehmet, kütüphane kuruldu-

ğunda 4000 eserden oluşan bir koleksiyonu olduğunu ifade eder. Bu koleksiyonun bir bölümü Hazine-i Amire'den gelen, diğer bölümü ise sadrazam, şeyhülislam, Darüssaade ağasının ve diğer devlet insanlarının I. Mahmud'a hediye ettiği kitaplardan oluşmaktaydı. Buradaki kitapların kataloğunda, I. Mahmud'un kütüphaneyi kurmasına ilişkin bir giriş, Haremeyn müfettişinin, Anadolu ve Rumeli kazaskerlerinin tasdik mühürleri yer almaktadır.

SULTAN ABDÜLMECİD'İN TUĞRASI

BÜYÜK kapının, sağ tarafında duvarda yuvarlak bir plaka üzerine mozaikle işlenmiş mozaik tuğradır. Sultan Abdülmecid'e (1839-1861) aittir. 19. yüzyıl Bu tuğra, Türk Sanatı'nda mozaik taneleri ile yapılan tek padişah tuğrası olması açısından önemlidir.

Sultan Abdülmecid zamanında, Ayasofya'nın onarımı ile görevlendirilen mimar Foscati, onarım sırasında dökülen

mozaik tanelerini sultanın tuğrası için kullanmak istedi. Ve İtalyan mozaik sanatçısı Lanzoni'yi görevlendirdi. Lanzoni, yuvarlak plak üzerine, altın tanelerinden kaplanmış bir zemin içine mozaik taneleri ile Abdülmecid'in tuğrasını işledi. Bu çalışma yapıldığı dönemde bir yere yerleştirilmedi ve unutuldu. Uzun yıllar sonra Topkapı Sarayı Müzesinin deposunda bulundu. Daha sonra bu tuğra, Ayasofya'da ana mekana açılan ana girişin yan duvarına yerleştirildi.

AYASOFYA CAMİİN'DEKİ BÜYÜK HAT LEVHALARI

Bu levhalar, Sultan Abdülmecid (1839-1861) döneminde, Hattat Kazasker

Mustafa İzzet Efendi tarafından 1847-1849 yılları arasında yapıldı. Levhalar kenevirde yapılmış yeşil zemin üzerine, altın yıldız ile yazılmıştı. "Allah (cc), Hz. Muhammed (asm), Dört Halife; Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali ile Hz. Muhammed'in torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin" isimlerinin yazılı olduğu sekiz adet levhanın en önemli özelliklerinden biri de, İslam Dünyası'nın en büyük hat levhaları olmalarıdır. Bu dev levhaların çapı 7.5 metre, harf kalınlığı ise 35 cm'dir.

MÜZEYE çevrilmesinin ardından bu levhalar da diğer İslam eserleri gibi Ayasofya'dan çıkarılmak istenmiş, fakat büyüklükleri sebebiyle hiçbir yerden çıkarılması mümkün olmamıştı. Bu da Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin bir keremeti olarak levhalar cami içinde kalmıştır. 14 yıl kadar yerde kalan bu levhalar, daha sonra, tarihimize ve kültürümüze aşık değerli bir mimar-mühendis Ekrem Hakkı Ayverdi (1899-1984) tarafından yerlerine konulmuştur. ✉

Kaynaklar:

1. Akgündüz, A., Öztürk, S. Ve Baş, Y. (2005). Üç Devirde Bir Mabet Ayasofya. Osmanlı Araştırmaları Vakfı
2. Ayasofya-i Kebir Camii-İstanbul (t.y.). Türkiye Kültür Portalı. Erişim adresi <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/istanbul/gezilecekler/ayasofya-muzesi>
3. Ayasofya Levhaları (t.y.). Klasik Türk Sanatları Vakfı, Erişim adresi <http://www.ktsv.com.tr/29-ayasofya-levhaları>
4. Eyice, S. Ayasofya. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Test Yayını. Erişim adresi <https://islamansiklopedisi.org.tr/ayasofya>
5. <https://arkeofili.com/ayasofya-hakkinda-bilmemiz-gereken-30-bilgi/>
6. Güler, T. (2015). Şehstüvar-ı Cihangir Fatihname. İstanbul: Ötügen Neşriyat

UYKU

HAZIRLAYAN: NAMIK ONSEKİZOĞLU

KÜÇÜK bir köyün biraz tembel bir müezzini varmış.

Bir sabah yine uyuyakalmış ve uyandığı gibi aceleyle koşup minareye çıkmış ve ezan okumaya başlamış. Fakat ezan okurken de güneş doğmuş.

Ezanda sıra “Essalätü hayrun minen-nevm” (Namaz uykudan hayırlıdır) cümlesine gelince, caminin karşısındaki evden olayı takip eden yaşlı adam pencereden müezzine seslenmiş:

“Uyku, bu vakitte kılınacak namazdan daha hayırlıdır.”(*)

...

(*) Güneş doğduktan sonra kırk-elli dakika geçene kadar kerahat vaktidir ve bu vakitte namaz kılınmaz.

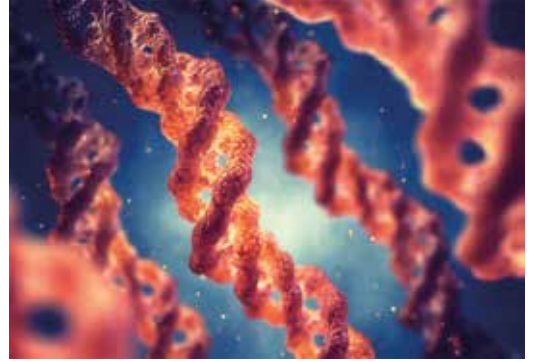

Gençlik İksiri

KOLAJEN

PROF. DR. METİN BÜLBÜL

Kolajen, vücudun en bol proteinidir ve yaklaşık vücudumuzdaki tüm proteinlerin üçte birini oluşturur. Bu proteinle saçlarımıza, cildimize, tırnaklarımıza, kemiklerimize, bağ dokumuza ve tendonlarımıza sağlam bir yapı kazandırılmıştır. Bu protein sayesinde hareket edebilir, el ve ayaklarımızı bükebilir, yük taşıyabilir, koşabilir ve cildimizi gergin hissedebiliriz. Ayrıca, saçların ve cildin parlak görünümü ve tırnakların güçlü kalması da kolajene verilen özellikler sayesinde.

KOLAJEN NELERDEN YAPILMIŞTIR?

A MİNO asitlerden oluşan üç polipeptit zinciri arasında sarmal bir yapı oluşturularak kolajen yapılmıştır.

Kolajen peptit zincir uzunlukları farklı farklıdır. Son yapılan çalışmalar, zincir uzunluklarının 662 amino asitten 3152 amino aside kadar değişebildiğini göstermiştir.

KAÇ TİP KOLAJEN VARDIR?

Kollajen, vücudumuzda üretilen bir proteindir. Vücudumuzda görev

yapan her kolajen, ona özgü bir mimari ile üretilir. Her biri amino asit bileşimine göre kategorize edilen 28 farklı kolajen tipi vardır.

Fakat vücudumuzda daha çok 3 tip kolajen bulunur.

Tip I; cilt, kemik, tendon ve bağ yapılarında kullanılır.

Tip II; kırıkda, kemikler arası yapıda, kulaklarda ve burundaki esnek dokuda kullanılır.

Tip III; kas ve kan damarları yapımında kullanılır.

KOLAJEN NE İŞE YARAR?

Kelime anlamı, Yunanca tutkal olan

“kólla” kelimesinden gelmiştir. Vücudumuzdaki güçlü kolajen lifleri, kaslar, kemikler, tendonlar, bağlar, organlar ve cilt gibi yapıları bir arada tutmak için tutkal gibi çalışacak şekilde yaratılır.

KOLAJEN NERELERDE BULUNUR?

BESİN olarak kolajen, sadece hayvansal ürünlerde ve özellikle memelilerin et ve bağ dokularında bulunur.

Vücudumuzda ise:

Cilt dokusu: Cilt hücrelerinin sıklığına, esnekliğine ve sürekli yenilenmesine yardımcı olan bağ dokusunun bir parçasıdır. Kolajen cilt elastikiyeti için hayati öneme sahiptir.

Ligamentler: İki kemiği bağlayan ve sonuç olarak eklemleri bir arada tutan başka bir bağ dokusu türüdür.

Tendonlar: Kasları kemiklere bağlayan fibriler doku tipidir ve vücutta kolon ve giriş görevi görür.

Kemikler, bağ dokusu, tendonlar ve iskelet kasları gibi tüm dokuların hepsi kolajen bulundurur. Yani vücudumuzu bir bina olarak düşünürsek; demir, kolon, giriş, tuğla, harç ve sıva gibi bütün yapılar da kolajen vardır.

KOLAJENİN GÖREVLERİ

KOLAJEN, vücudun çeşitli yapılarına güç kazandırmaya yardımcı olur ve ayrıca patojenik maddelerin, çevresel toksinlerin, mikroorganizmaların ve kanserli hücrelerin emilimini ve yayılmasını önleyerek cilt gibi yapıları korur. Kolajen proteini her şeyi bir arada tutan çimentodur.

Kolajen ayrıca tüm düz kaslarda, kan damarlarında, sindirim sistemi, kalp, safra kesesi, böbreklerde hücreleri ve dokuları bir arada tutan bir maddedir. Kolajen saç ve tırnakların bile ana bileşenidir.

KOLAJEN NEDİR?:

Kollajen hareket sisteminin yapı taşlarını, özellikle kemik, kırıldak, lif ve eklemleri oluşturan protein. Bu protein birbiri üzerine sarılmış üç alfa zinciri şeklinde yaratılmıştır. 30 tane değişik tipi tanımlanmış olup, tip I, tip II şeklinde isimlendirilir. Bu çeşitlilik, moleküler yapısından kaynaklanmaktadır.

YARA İYİLEŞMESİNDE KOLAJEN

VÜCUDUMUZDA çoğu hücreye kendini yenileme yeteneği verilmişken, bazı hücreler kendini yenileyebilecek özelliklerle yaratılmıştır. Bu dokular zarar gördüğünde; ölen hücrelerin yeri boş kalmaz, hasarlı bölgeye kolajen ile yama yapılarak hiç olmazsa organın bütünlüğü sağlanır. Yanık sonrası cildin o bölgesinin onarılması güzel bir yama örneğidir.

YAŞLANMA VE KOLAJEN

Yaşla birlikte, kolajen üretimi yavaşlar ve hücre yapıları zayıflar. Cilt incelir ve daha kolay yıpranır, saçlar cansız hale gelir ve saç dökülmeleri artar, cilt sarkmaları ve kırışıklıklar görülür, tendonlar ve bağların elastikliği azalır ve eklemler sert bir yapı kazanır.

Uzun süredir sadece cilt, kas, kemik, damar ve tendonlarda önemli olduğu düşünülen kolajenin geleceği sürprizlerle dolu. Kolajen, insanlığı tehdit eden alzheimer ve kanser hastalıklarının tedavisi, saç dökülmesinin önlenmesi, tendon problemlerinin çözümü, kemik kırıklarının ve cilt yaralarının onarılması gibi her alanda karşımıza çıkar hale gelmiştir...

DEMEĞEK birçok rahatsızlığın çözümü; Yaratan'ın bize emanet ettiği vücudu zararlı alışkanlıklardan uzak tutmakta ve yaşlanmaya karşı kolajen desteği almakla mümkündür.

Sonuç olarak; sağlıklı, zinde ve genç kalabilmenin yolu kolajen gibi bir nimetten faydalanmaya bağlı. Sağlıcakla kalın... 📺

İhtimam Ahlakı

PROF. DR. KEMAL SAYAR

HEPİMİZ modern dünya içinde nemrutlaşma ve firavunlaşma istidadı taşıyoruz. Modern dünya ancak kendimize tapınırsak var olabileceğimiz gibi zalimce bir propaganda uyguluyor hepimize.

Bunlardan en önemlisi de insanın modern çağda kendini tavaf eden bir hacı haline gelmesi. Hepimiz kendi etrafımızda dönüyoruz. Bir başkasının ıstırabına çok az kulak veriyoruz.

Benim söylemek istediğim kendi nefsimizi biraz daha geri plana itip, ötekinin varoluş planında daha öne çıktığı bir ihtimam ahlakı.

Şifa veren, seni erişkin hayatına yaralı bir ceylan olarak aldıysa, bu diğer yaralanmışları anlayabilmen içindir. 🐾

“GEÇİM DARLIĞI NİÇİN YAKAMIZI BIRAKMIYOR?” DİYENLERE

GÜZEL BİR GEÇİM VE HUZURLU BİR HAYATIN FORMÜLÜ

Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, onun geçiminde bir darlık olur. Kıyamet gününde de onu kör olarak diriltiriz.

O “Rabbim,” der. “Niçin beni kör olarak dirilttin? Oysa ben görüyordum.”

“Öyleydin,” buyurur Allah. “Fakat âyetlerimiz sana geldiğinde sen onları unuttun. Bugün de sen böyle unutulursun.” (Tâhâ Sûresi, 20:124-126)

ÜMİT ŞİMŞEK

GEÇİM darlığından şikâyet etmeyen kalmadı gibi. Ama geçim darlığının asıl sebebinin bulabilmek herkese nasip olmuyor.

Hayat şartlarından yakınmak, zamanımızın yaygın bir âdeti haline geldi. Kime “İşler nasıl?” diye soracak olsanız, alacağınız cevap aşağı yukarı aynıdır. Hayat pahalılığından, müşterileri yokluğundan, piyasanın cansızlığından, ve daha akla gelebilecek ne varsa hepsinin olumsuzluklarından şikâyet edilmekte...

BU yakınmalarda, hiç kuşkusuz her zaman bir gerçek payı vardır. Yakınan insanlar, daima darlık içinde yaşarlar. Bu, mutlaka maddî anlamda bir darlık olmayabilir. İnsanın kasası ağzına kadar dolmuş, karnı tika basa doymuş olabilir; sırtında en pahalı elbiseleri taşıyabilir, en lüks konutlarda oturabilir. Fakat hayatın yükü yine ağır, geçim yine dar, yaşamak yine zor, yine zordur. Lâkin yakınmakla

kişi bu dertlerinden hiçbirini hafifletmiş olmaz. Çünkü içine düşmüş olduğu darlığın sebebi, onun görmediği yahut görmek istemediği yerdedir.

...

Gerçi sebepler, bu âleme Allah tarafından konulmuş kanunlardır; hayatımızı devam ettirebilmek, bu kanunlara uygun şekilde çalışıp çabalamakla mümkün olur. Ancak kanun koyucunun kudret ve iradesini unuttur, sebepler perdesi arkasında yaşatan ve rızıklandırmanın kim olduğundan habersiz davranırsak, imanımızın gerektirdiği şekilde bir hayat yaşamış olmayız. Hele

bu durum bize dünyaya geliş amacımızı unutturacak bir dereceye varmışsa, o hayattan genişlik ve huzur beklemek için bir neden de kalmamış demektir. İşte âyet de bizi bu konuda uyarıyor ve diyor ki: **“Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, onun geçiminde bir darlık olur.”**

ZİKİR, “Allah’ı anmak” anlamında alınabileceği gibi, Kur’ân’ın birçok yerinde geçtiği üzere, bizzat “Kur’ân” olarak da anlaşılabilir. Her iki halde de sonuç aynıdır:

Kim Allah’ı anmaktan uzaklaşırsa, kim Âlemlerin Rabbin-den kendisine gönderilmiş

olan o yüce kitaptan yüz çevirirse, kendi eliyle hayat şartlarını zorlaştırmış olur.

BUNUN zıddı olan durum ise, daha başka âyetlerde şöyle açıklanmıştır:

“Erkek olsun, kadın olsun, kim mü’min olarak güzel işler yaparsa, Biz ona huzurlu bir hayat yaşatır; yaptıklarının daha güzeliyle de ödülleri veririz.”¹

“Kim Allah’a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu nasip eder. Ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.”²

Âyetler, böylece hadisenin iki yüzünü de açıkça ortaya koyuyor:

Bu dünyada da, âhirette de güzel bir geçim ve huzurlu bir hayat isteyen, Rabbine hakkıyla iman etsin ve imanının gerektirdiği gibi hareket etsin. Kendisini yaratıp yaşatan ve gökten ve yerden nimetleriyle rızıklandıran Rabbinden yüz çeviren de meşakkatli bir hayata hazırlansın.

...

Gariptir ki, insanlar, hayat şartları ağırlaştıkça, kendilerine asıl ferah kapılarını açacak olan çözüme yönelecekleri yerde, problemi ağırlaştırıcı sebeplere daha fazla hırsla sarılıyorlar; Allah’ı anmaktan ve Allah’ın kitabına kulak vermekten daha da uzak düşüyorlar. Bu ise, insanın başına dünyayı daha da çok darlaştırıyor. Hadis-i kudsîde de aynen bu durum haber verilmiş ve Allah’ın böyle buyurduğu bildirilmiştir:

“Ey Âdemoğlu! Kendini ibâdetime ver ki gönlünü zenginlikle doldurayım, ihtiyaçlarını gidereyim. Böyle yapmazsan ellerini meşguliyetle doldururum, ihtiyaçlarını da kapamam.”³

ALLAH’IN zikrinden yüz çevirmenin dar bir yaşamdan başka, âhirette körlüğe yol açması da ibret vericidir. Belki de bu durumu, dünyamızda geçerli olan İlâhî yasalardan “atalet atrofisi” ile açıklamak daha doğru olacaktır.

Bu yasa, “Çalışmaya ekmek yok” esasına dayanan bir yasadır. Bir organımız eğer uzunca bir süre kullanılmaz ise, oraya gönderilen besinler

Âyetler, böylece hadisenin iki yüzünü de açıkça ortaya koyuyor:

Bu dünyada da, âhirette de güzel bir geçim ve huzurlu bir hayat isteyen, Rabbine hakkıyla iman etsin ve imanının gerektirdiği gibi hareket etsin. Kendisini yaratıp yaşatan ve gökten ve yerden nimetleriyle rızıklandıran Rabbinden yüz çeviren de meşakkatli bir hayata hazırlansın.

kısırlı ve bir zaman sonra da artık o organ iş göremez hale gelir. Uzun bir hastalıktan sonra ayağa kalkan kimsenin yürümekte güçlük çekmesi, yahut alçıdaki bir organı tekrar canlandırmak için fizik tedavi ve egzersiz gibi önlemlere başvurulması bu yüzdendir.

Bu dünyada iman nuruyla aydınlanmayan, görmesi gereken şeylere dönüp bakmaksızın bir ömür geçiren ve Allah’ın kitabına karşı körlük eden bir kimseyi bekleyen âkıbet de böyle bir atalet atrofisinden başka bir şey değildir. İsrâ Sûresindeki bir âyet de bu durumu haber verir: “Kim bu dünyada kör ise, işte o âhirette de kördür ve daha da şaşkın bir yoldadır.”⁴

...

BÜTÜN bu bilgilerin ışığında, şimdi Tâhâ Sûresinin âyetlerini bir daha okuyalım ve toplumumuzun en önemli dertlerinden birinin sebebinin de, çözümünü de zihnimize nakşedelim:

Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, onun geçiminde bir darlık olur. Kıyamet gününde de onu kör olarak diriltiriz.

O “Rabbim,” der. “Niçin beni kör olarak dirilttin? Oysa ben görüyordum.”

“Öyleydi,” buyurur Allah. “Fakat âyetlerimiz sana geldiğinde sen onları unuttun. Bugün de sen böyle unutulursun.”

Kaynaklar:

1. Nahl Sûresi, 16:97.
2. Talâk Sûresi, 65:2-3.
3. Tirmizî, Kıyamet: 30; İbni Mâce, Zühd: 2.
4. İsrâ Sûresi, 17:72.

İYİ HABER!

HAZIRLAYAN: AHMET ZAFER

BİR kadın öğleden sonra eşini telefonla aradı.

“Kocacığım; seninle biraz sohbet etmek istedim” dedi, “onun için aradım.”

Adam, eşine aradığı için teşekkür ettikten sonra özür dileyerek: “O kadar çok işim var ki, karıcığım” dedi. “İnan ki, başımı kaşıyacak vaktim yok.”

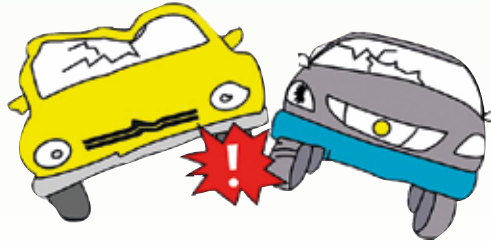
Kadın konuşmakta ısrar ederek:

“Tamam anladım fazla zamanını almayacağım” dedi. “Sana bir dakika içinde bir kötü, bir de iyi haber vereceğim.”

Kocası aceleci bir sesle, “Kötü haberi evde verirsin” dedi. “Bana iyi haberini ver.”

Kadın hemen iyi haberini verdi:

“Arabamızın hava yastığı çok iyi çalışıyor-muş...” 📧

O ince çizgi

ÖZKAN ÖZE

DURGUN, tertemiz, güzel ışıklarda gökyüzünü ve çevresindeki ağaçları bir ayna gibi yansıtan muhteşem bir gölde fotoğraf çekiyordum.

Bir şey dikkatimi çekti. Ağaç dallarının göle neredeyse değdiği yerlerde yansıma ile gerçek arasındaki o ince çizgiyi fark etmek ve gölge ile aslı birbirinden ayırmak bazen çok zor olabiliyordu.

Oysa iyi bir fotoğraf için, kadrajinanıza ufuk çizgisini düzgünce yerleştirmek gerekiyordu.

Bunun için de göle yansıyan gölge nereden başlıyor, gölgesi düşen dalın aslı nerede bitiyor görmek...

Şu hayatta, hayatın, kendi hayatımın bizzat kendisini ve içindeki her şeyi ve herkesi, birkaç saniyelğine de olsa unutmaya çalıştığım, deklanşör boşluğundan hemen sonraki o büyümlü saniyelerde, gölgeyi ve aslı birbirinden ayırmaya ve bakışımı düzeltmeye çalışırken dedim:

İşte dünya da böyledir! Bakışımızı düzeltmediğimiz sürece gölgeler ile asılları hep birbirine karıştırırız ve sıklıkla—hele de düşerken! Çünkü insan düşerken tutunacak bir dal konusunda düşünemez—tutmaya çalıştığımız dalların aslında bir gölge, bir yansıma olduğunu yere çarptığımızda fark ederiz... 📷

ATEŞİN ÇAĞRISI

ELİF E. BAYRAKTAR

Genliğin rûhunu, işlemeyen bir tarla gibi kendi hâline bırakırsanız, orada ısırğanlar, dikenler yetişir, biter.

(Snellman)

GECE, İstanbul'un Anadolu yakasından Avrupa yakasına baktığınızda yüzlerce binanın, gökdelenlerin, eğlence merkezlerinin ışıklarını görürsünüz. Rengârenk neon ışıkları, laserler, boğazi, gökyüzünü ve hatta Anadolu kıyısını bile aydınlatır. Karşı tarafın gözleri kamaştıran görüntüsünü izliyorum. Birçok gencin orada olma hevesiyle imrenerek baktığı o ışıklar, Bediüzzaman'ın sözlerini hatırıma getiriyor:

"Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imânım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imânımı kurtarıma koşuyorum."

Şimdi karşı taraf yangın yeri gibi görünüyor gözüme. Özellikle gençleri Allah'tan

uzaklaştıran, dünyaya yönlendiren, dünyanın süslerine âdeta madde bağımlısı gibi başlayan her ne varsa içine alan, gençleri yutan alev alev bir yangın yeri.

BEDİÜZZAMAN'IN Eskişehir Hapishanesi penceresinden izlediği liseli kızların elli yıl sonraki durumlarını görerek hüzünlenmesini düşünüyorum. Kaç anne baba

çocuğunun bırakın elliyi, bir on yıl sonrası için endişe ediyor? Çoğu insan yaşadığı gibi inanıyor, boş veriyor, önemsemiyor, "nasılsa ileride her şey yoluna girer" diyor. Rahmanî bir merhamet göstererek çocuklarının ahiretini değil, şeytanî bir merhametle dünya hayatını düşünüyor. Ahireti yerine çocuğunun dünyasını güzelleştirerek ideal anne baba olduğunu zannediyor.

HER anne baba çocuğunun elbette iyiliğini ister. Ama, "Ben senin iyiliğini düşünüyorum"un içi, "Ben senin ahiretini düşünüyorum" ile dolabilmeli... Bir arkadaşımın işittiğim sözler beni çok hayrete düşürmüştü bir zamanlar. Yurt dışında yaşayan oğluna dair bir haber aldığını anlatmıştı bayan.

Kendisi, evlenecek bir genç kız bulmuş olduğu haberini beklerken, oğunun namaza başladığı haberiyle sevincinin yarım kaldığını söylemişti. Çok şaşırılmıştım, bir Müslüman için özellikle nasıl bir gaflet haliydi bu?

ÇOCUKLARINA hayatın amacının yalnızca yemek, içmek, eğlenmek, iş sahibi olmak, evlenmek ve aile kurmak olduğunu telkin eden anne babaların çocuklarının, küreselleşen dünyanın top gibi nereye vursan oraya yuvarlanan gençleri olmaları, şaşılacak bir durum olmasa gerek.

Gençlik hızla akan nehir gibi. Yaşlılıkta sular duruluyor, yeniden hızlanmasına ise imkân yok. Bahar gibi gençlik; ardından kış geliyor ama bahara yeniden kavuşmaya imkân yok. Baharın tazeliğinin, verdiği enerjinin, coşkunun sahte ilahlar peşinde, tüketim çılgınlığı içinde boşa heba edilmesi ne büyük israf. İnanç mutluluğun anahtarı iken gençlerin o anahtarı asla bulamayacakları yerlerde araması ne büyük yanılığ.

DÜŞÜNÜYORUM, karşı yakanın görüntüsüyle ne kadar da örtüşüyor bir dönemin şu çok bilinen reklam sloganı: "Ateş seni çağırıyor!" O ateş gençleri her dönem çağırıyor. Gençliği ateşe değil, iyiye çağırmalı. Böylece tüm insanlığı iyiye çağırmış olursunuz.

O zaman o ateş soğuk ve esenlik olacak, Hz. İbrahim'i (as) nasıl yakamadı ise iyiliğe yönelen gençleri de yakamayacaktır.

Hazır Cevaplar

NEFİS NASIL BİR DÜŞMAN?

Sadi Şirazi, bir zâta "En birinci düşmanın, iki yanının arasında bulunan nefisindir." hadisinin mânâsını sorduğunda o zât nefsin nasıl bir düşman olduğunu şöyle açıklamış:

"Hangi bir düşmana iyilik edersen, dost olur. Nefis ise böyle değildir. Onu ne kadar hoş tutarsan, sana o kadar kafa tutar."

...

EN ÖNEMLİ OLAN NE?...

Sahabi Selman Farisi'ye (ra) "Hayatta en önemli ve dikkat etmemiz gereken şey nedir?" diye sordular. O da önemli olanı öne almak gerektiğine dikkat çeken şu güzel cevabı verdi:

"Farzlardır!.. Farzları tastamam eda etmediği halde diğer erdemlerini çoğaltmaya çalışsan kimsenin hâli, sermayesi elinden çıktığı halde kâr peşinde koşan bir tüccarın haline benzer."

...

ZOR DÖNEMLERİ NASIL AŞMALI?

Dervişe sordular:

"Zor bir dönemden geçerken ne yapmalı?"

Derviş dedi ki:

"Sonsuza dek sürmeyeceğini bilmeli.

İmtihan olduğunu düşünmeli.

Daha kötüsü olmadığı için şükretmeli.

Haktan ve haklıdan yana olmayanları terk etmeli."

...

OKUDUĞUM EN GÜZEL KİTAP

Abraham Lincoln'e "Okuduğunuz en güzel kitap hangisiydi?" diye sormuşlar. Şu vefalı ve güzel cevabı vermiş:

"Okuduğum kitapların en güzelini söyleyeyim: annemdir."

HEKİMLERİN PİRİ, FİLOZOFLARIN ÜSTADI, MEŞHUR DÂHİ İBN-İ SİNA

PROF. DR. FATİH SATIL

*"Hiçbir ülkeye sığmayacak kadar büyüktü ünüm,
Kimsenin ödeyemeyeceği kadar yüksekti ücretim!"*

BU DİZELERİ kâğıda dökmüş olan İbn-i Sina'nın ünü, İslam dünyasından başlayarak Avrupa sınırlarını aşmıştır. İbn-i Sina, halk dilinde Lokman Hekim, tıp dünyasında ve Batı dilinde ise Avicenna olarak bilinir.

İbn-i Sina, 980 yılında günümüz Özbekistan'ında yer alan Buhara yakınlarındaki Afşana kentinde doğmuştur. Olağanüstü bir zekaya sahip olduğu için daha 10 yaşındayken Kur'an-ı Kerim'i ezberlemiş, felsefe, edebiyat, matematik, tıp gibi çeşitli alanlarda bilgisiyle hocalarını bile geçmeyi başarmıştır.

16 yaşında tıp ilmini öğrenmek için kitaplar

okumaya başlamış. Kısa zamanda tıbbi bilgileri öğrenmek bir yana, yeni tedavi yöntemleri de geliştirmiştir. 19 yaşına geldiğinde ise bir tıp doktoru olmuştur. Küçük ve büyük kan dolaşımını hakkındaki düşünceleri, tıpta önemli bir çığır açmıştır.

GENÇ yaşına rağmen önemli bir hekim oluşu, yeni bilgi kazanmaya duyduğu istek onu bu noktaya getirmiş olabilir ama İslam dünyasının yanı sıra Avrupa'da da ününe ün katmasının en önemli nedeni, "El-Kanun Fi't-Tıb" (Tıbbın Kanunu) isimli eseridir. Orta Çağ Avrupası en karanlık dönemini yaşarken, İbni Sina'nın eserleri de Endülüs Medeniyeti aracılığı ile Avrupa'da tanınmış,

özellikle "Tıp Kanunu" eseri, altı yüz yıl üniversitelerde okutulmuştur. Tıp alanındaki buluşları nedeniyle İbn-i Sina, "doktorların sultanı" olarak anılmaktadır.

İBNİ SİNÂ'DAN SAĞLIKLI YAŞAM FORMÜLÜ

İSLÂM alimlerinin Eflâtun'u, hekimlerin şeyhi, feylesofların üstadı ve meşhur dahi İbni Sina, yalnız tıp noktasında "Yiyin, için, fakat israf etmeyin" ayetini şöyle tefsir ediyor:

"Tıp ilmini iki satırla topluyorum; sözün güzelliği kısalığındadır: Yediğin vakit az ye. Yedikten sonra dört beş saat kadar daha yeme. Şifa hazımdadır."

Yani, kolayca hazmedeceğin miktarı ye, nefse ve mideye en ağır ve yorucu hal, taam taam üstüne yemektir.

Evet, sağlıklı yaşamanın sırrı bu, zaten günümüz diyetisyenleri de bunu söylemiyor mu?

HAYATI boyunca yüz elliden fazla eser yazmış olan İbni Sina, 57 yaşında hastalanmış ve kendi kendini tedavi edememiştir ve son sözleri şu şekildedir:

**"Kara topraktan gökteki yıldızlara kadar,
En bilge sözlerin ve işlerin sırrına erdim,
İkiyüzlülükten kurtuldum, bütün düğümleri
çözdüm,
Çözemediğim tek düğüm, o da ölüm..."**

...

1983 yılında alınan bir kararla, İbni Sinâ'nın doğum günü olan 17 Ağustos'u da içine alacak şekilde 17 Ağustos–23 Ağustos tarihleri arası İbni Sinâ Haftası ilan edilmiştir. Bu vesileyle İbni Sinâ'yı rahmet ve minnetle anıyorum. ☺

Saadet Asrı Hatırası

Yağmuru kim yağıdırıyor?

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

HUDEYBİYE yılıydı. Peygamber Efendimiz (asm) ve ashabı, Medine'den sefere çıkmışlardı. Gece olduğunda yağmur yağdı. Sabah hep birlikte namaz kıldılar.

Peygamber Efendimiz (asm) namazdan sonra ashabına şöyle dedi: "Bilir misiniz Rabbiniz ne buyurdu?"

Ashab:

"Allah ve Resulü en iyi bilendir!" dediler.

Peygamber Efendimiz (asm):

"Allah şöyle buyurdu:" dedi. "Kullarımdan kimisi bana iman etmiş,

kimisi de kâfir olarak sabaha çıkmıştır. Her kim, Allah'ın fazl ve rahmetiyle (Allah'ın lütfu ile) üzerimize yağmur yağdı dediyse, o Bana iman etmiş; kim de şöyle şöyle oldu da bize (filan) yıldız sayesinde yağmur yağdı dediyse, işte o da Beni inkâr, yıldızlara iman etmiştir! (*) buyurdu" dedi. (Buharî, Sahih, c.5. s.62; Müslim, Sahih, c.1 s.85)

...

INSAN; ilmi, iradeyi, kudreti kime veriyorsa onu ilah yerine koyuyor, yani ona tapıyor demektir. Varlık âlemlerinde gördüğümüz şeyleri de sebeplere, tabiata, kanunlara vb vermek onları ilah yerine koyup, onlara tapmaktır. Bu ise Allah'a imana zıttır; en büyük günah olan ve dönülmezse affedilmeyecek olan şirkdir (ortak; Allah'ın işine başka bir şeyi ortak yapmak).

Yukarıdaki hadisi şerifte geçtiği şekliyle, yağmurun yağmasını bulutlara, atmosferik olaylara, tabiata veya başka sebeplere bağlamak, bu işteki ilmi, iradeyi, kudreti sebeplere vermek yani onları ilah yerine koymaktır. Oysa Allah, sebeplerini, kanunlarını vs. kullanarak yağmuru yaratıp yağdırır.

Kanunlar, tabiat, sebepler vb gibi şeyler ise, ilmi ve iradesi olmayan, yaratma gücü bulunmayan şeylerdir. Yani bir şeyi sadece Allah (cc) yaratabilir.

Bir Müslüman Allah'a şirk koşmaz, Allah'ın yaptığı işi, eseri sebeplere vermez, onlara tapmaz. ☹️

SOLUCANLAR YERYÜZÜNÜN BAĞIRSAKLARI MI? TOPRAĞIN İÇİNDE NELER OLUYOR?

DR. SELÇUK ESKİÇUBUK

TOPRAK, üzerindeki ve içindekilerle birlikte canlı ve dinamik bir ekosistemdir; **katı, sıvı ve gaz** halindeki maddelerden oluşur. Dünyada 12 takım toprak bulunur. Toprağın yaklaşık yarısını katı kısmı oluşturur. Kayaçlardan bir cm kalınlığında bir toprak tabakasının oluşması için en az 300 yıl geçmesi gerekir. **Bir kaşık toprakta yaklaşık 10.000 çeşit bakteri bulunur.**

TOPRAKTAKİ MADDELER

Topraktaki gaz kısım, toprak havası; sıvı kısım da toprak suyudur. Bu maddeler, toprakta farklı oranlarda bulunabilirler. Toprak içerisinde su oranı %20 iken, hava oranı %30'dur. Su oranı %15 ise, hava oranı %35 olur. **Yani topraktaki hava ve su oranının toplamı %50'yi tamamlar.**

Toprağın katı kısmını kum, mil ve kil olarak adlandırılan mineral parçacıkları ve organik maddeler oluşturur. **İyi bir toprağın katı kısmında %5 oranında organik madde, %45 oranında inorganik**

madde bulunmaktadır. Organik maddeler, toprak içerisindeki canlıların atık ve artıklarıdır. Bunlar da **karbon, hidrojen, oksijen ve azot** elementlerinden ibarettir.

YERKABUĞUNUN %98'i ise yalnızca sekiz elementten oluşur. Bunlar, **oksijen, silikon, alüminyum, demir, kalsiyum, sodyum, potasyum ve magnezyumdur.** Toprak elementlerinden (**lantanitler, itriyum ve skandiyum**) nadir elementlerdir. Günümüzde yenilenebilir enerji kaynaklarında sıklıkla kullanılan kimyasalların başında gelirler. Güneş pillerinden

rüzgar tribünlerine, elektrikli araçların bataryalarına kadar pek çok yerde bu elementler kullanılır. Bu elementler temiz enerjinin göz bebeğidir.

Azot gaz formuyla bitkiler tarafından kullanılamaz. Bunun için öncelikle toprak

organizmaları tarafından bitkilerin kullanabileceği bir forma dönüştürülmesi gerekir. İşte toprakta bulunan azot bağlayan

bakteriler, azot gazını amonyağa dönüştürecek yapıda yaratılmışlardır. Bakterilerin besinleri bitkilerin aracılığıyla sağlanırken, bitkilerin ihtiyaç duydukları azot da bakteriler vasıtasıyla onlara verilir.

TOPRAĞIN KARNINDA NASIL BİR YAŞAM VAR?

Toprakta yaşayan bir canlı türü de **solucanlardır**. Aristo (M.Ö. 300) henüz insanın barsaklarında **mikrobiyota** adı verilen faydalı mikropları

bilmiyordu ama toprağın altında yaşayan solucanları, “**Toprağın Bağırsakları**” diye tanımlamıştı. Gerçek şu ki, her bir solucan, en az bizim bağırsaklarımız kadar bizim için çalıştırılıyor.

SOLUCANLAR gece çıkarak, çürümeye başlayan bitki artıklarını toprak içerisinde açtıkları kanallara taşır ve beslenirler. Dünyada 3 bin toprak solucan türü vardır. Toprak içindeki boşlukları artırarak bitki köklerinin oksijenle temasını sağlarlar. Ayrıca solucan dışkıları humus oluşturur ve toprak verimliliğinin artmasına vesile olurlar.

Solucanlar toprakta, özellikle besin maddesince zengin olan 30-45 cm kalınlığındaki tabakada bulunurlar. Toprağın sıcaklık ve neminin optimum seviyelerde kalmasına hizmet ederler.

1 m² bahçe toprağında bulunan 400 adet solucan bir yılda 2,5 kg humus üretir. Solucanların sindirim sistemlerinde üretilen antibiyotik özellikli maddelerin, aminoasitlerin ve vitaminlerin, dışkılarına karışmasıyla bu gübrenin biyolojik özellikleri iyileşmiş olur. Ayrıca bileşimlerinde hümik ve fülvik asit gibi, bitkilerin beslenmesi için önemli olan büyüme düzenleyici maddeler de bulunmaktadır.

TOPRAKTAKİ SOLUCAN DELİKLERİ

Solucanlar toprakta sürekli yeni kanallar açarlar. Bu kanallarla toprak gevşer, havalanır ve yağmur sularının birikimi sağlanır.

İnsanlar son yıllarda ‘**solucan gübresini**’ keşfettiler. Artık solucan gübresi çiftlikleri açılıyor ve buralarda elde edilen katı ve sıvı gübreler organik tarımda kullanılıyor. Yapılan araştırmalarda en iyi verim ‘**Kırmızı California Solucanları**’ ile alınabiliyor. Bunun için de evsel atıklar kullanılıyor. En sevdikleri atıklar, **çay posası, muz kabuğu, marul, lahana ve ıspanak** gibi yapraklı bitki atıkları. Yani, israfa gerek yok, **insanlar yiyip içecekler ama israf da etmeyecekler.** Hem evsel hem de endüstriyel atıklardan istifade edebilirler.

Şimdi düşünelim: bir yanda solucan olmak, diğer yanda insan olmak

TOPRAĞIN üstü gibi altında da bizim hizmetimize sunulmuş ayrı bir dünya. Oradaki solucanlar, bakteriler birçok iş yapıyorlar, ama bunları sadece bize faydalı olmak niyetiyle yapmıyorlar herhalde? Çünkü onlar akıllı, şuurlu varlıklar değil; bir sonucu düşünerek planlı iş yapamazlar. Ne yapmak için yaratılmışlarsa, o görevleri yerine getiriyorlar.

Evet her şeyin yaptığı görev, insan hayatına bakıyor ve ona hizmet ediyor. Arı bal yapıyor; koyun, keçi, inek, manda, deve süt

yapıyor, sonra da insanlar bunları yiyip içiyorlar. İpek böceği ipek yapıyor, insanlar onu giyiyor. Güneş onu ısıtıyor, aydınlatıyor, yiyeceklerini pişiriyor. Ay, dünyanın etrafında insan için dönüyor. Toprakta yetişen sebze ve meyveler, çeşitli lezzetler içinde insana sunuluyor. Sadece insan bu dünyanın akıllı, şuurlu bir varlığı olarak yaratılmış.

Bütün bu nimetleri insana kim sunuyor? Evrendeki bu karmaşık ve mükemmel düzeni kim kurmuş? Akılsız, şuursuz sebeplerin, tesadüflerin eli böyle işlere karışabilir mi?

Hiç kimse karışmadan kendi kendi kendine olması akılla, mantıkla söylenecek şey mi?

Bunları soracak ve cevaplarını arayıp bulacak donanım da sadece insana verilmiş. Öyleyse insan, hayvanlar gibi yeyip içip ihtiyaçlarını karşılamak için yaratılmış bir canlı olamaz. Bütün bunları yapanı, eserleriyle ve işleriyle tanıyacak ve Ona muhatap olabilecek zenginliklerle yaratılan insan, bunun değerini bilmeli, hakkını vermeli.

Bir solucan olarak varlık âlemine çıkarmak varken, bizi insan olarak yaratan Allah'a ne kadar şükretsek bunun karşılığını ödemiş oluruz acaba! 🙏

RABBİMİZİN NİMETLERİ SAYMAKLA BİTER Mİ!

SELİM GÜNDÜZALP

DÜN neredeydik, bugün nerede... Günbegün ağacın başındaki bir meyve gibi olgunlaşan hayatımız, dört bir yandan akıp gelen nimetler. Neler neler... Saymakla bitmez.

Hangi birini sayabiliriz ki? Rabbimizin bizi yok iken yaratıp var ettiğini mi, bitki ya da hayvan değil bir insan olarak yaratmasını mı?... Hayat verip sürdürmesini mi? Belki her gün ne kazalar, ne hastalıklardan korunuyoruz da haberimiz bile olmuyor... Evet saymaya kalksak sayamayız, sonunda ellerimiz iki yana düşer... Düşünüp mahcup oluruz: Nerede Rabbimizin bize yaptığı iyilikler, nerede bizim Ona şükürümüz...

NİMETLERİ, nimet bilmek de ayrı bir nimet. Midemiz nerede? Böbreklerimiz nerede? Kalbimiz nasıl çalışıyor? Beynimiz niye kıvrım kıvrım, onca bilgi onun

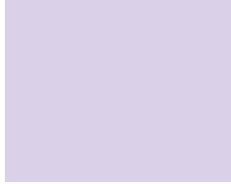
neresinde? Bunca hatırladığımız şey hafıza denen beyin dokusuna nasıl da yazılıyor? Kafamızın içinde neler var? Aklımız nasıl bir şey? Hele de vicdan denen duygu... Mahiyeti nedir acaba? En önemlisi de ruhumuz. O nasıl bir şeydir? Bilemiyoruz. Evet bunları bilemiyoruz fakat bileceğimiz bir şey var; o da bunları nimet bilip şükretmek. Verilen bu nimetlere şükürle mukabele etmek. Saymakla bitiremeye-

ceğimiz, Rabbimizin nimetlerine gönül dolusu, ağız dolusu şükretmek...

SAÇIMIZ uzuyor, haberimiz yok. Tırnağımız büyüyor, ondan da haberimiz yok. Dallarda meyveler bizim için olgunlaşıyor; yapraklar renkten renge boyanıyor, haberimiz yok. Yere düşen bir şeyi eğilip alırken, farkında mıyız kaç kasımız hareket ediyor?... Tebessüm ederken de öyle, kaç kasımız

bizim için çalıştırılıyor?
Karpuzu, kavunu tutup,
kolumuzla kaldırıyoruz;
peki kolumuzu neyle
ve nasıl kaldırıyoruz?
Evet, ruhumuzla... Arada
nasıl bir uyum kurulup
çalışıyorlar; bundan da
haberimiz yok.
Evet bitiremeyiz;
Rabbimizin nimet-
lerini saymakla
bitiremeyiz.

YÜZ YİRMİ DÖRT BİN
peygamberin için-
den, Fahr-i Kâinat
Efendimiz'e (asm) ümmet
olmamız bile, asla ve asla
bedelini ödeyemeyeceğimiz
bir nimettir. Başka türlü olsay-
dı ne yapardık yâ Rabbi?..
Kediler âleminde fare değil

de insan olarak yaratılmışız. Bir tutam maydanoz değil de şerefli bir insan olarak yaratılmışız. Niye? İşte bunları düşünüp anlayacak her şey verilmiş bize. Nimeti veren Rabbimiz, nimeti nimet bilecek hidayeti de kalbimize veriyor. Yeter ki insan gözünü açık gördüğü gibi, kalp gözünü de düşünerek, tefekkürle açsın... Evet unutmayalım, nimetler ganimet değil, emanettir. Ganimet bilip sahiplenen, şükür kapısını kendine kapatmış olur. Düşünmek de bir şükürdür. Cenab-ı Hakk'ın sonsuz rah-

met değil, emanettir. Ganimet bilip sahiplenen, şükür kapısını kendine kapatmış olur. Düşünmek de bir şükürdür. Cenab-ı Hakk'ın sonsuz rah-

RABBİMİZİN
nimetlerini yâd
etmeliyiz. *Ve*

**emmâ bi ni'meti rab-
bike fehaddis.** (Rabbini
nimetini anlat da
anlat.) (Duhâ Suresi,
11) Âyet-i kerime,
elimizdeki nimetlerin
Allah'ın olduğunu da
hatırlatıyor. Nimetle-
rin sahibi değil, şükür
sahibi olmaya çalış-
mak gerek. Nimete
sahiplenmeye bakma,
kimden geldiğine bak.

Bir nimete ermek başka şey,
o nimeti sahiplenmek başka
şey. Şükreden insan, nimetin
kimden geldiğini de, nimetin
kimin olduğunu da göstermiş

FAKİRLİK VE ZENGİNLİK

Yahya bin Muaz'a: "Fakirlik ve zenginlik nasıl bir imtihan sebebidir?" diye sordular. Şöyle cevap verdi: "Kıyamet gününde fakirlik ve zenginlik tartışılmayacak. Fakirliğe ne kadar sabredebilmiş, zenginliğe ne kadar şükretmiş ise o hesap edilecektir. Mesele çok fakir veya çok zengin olmak değil, çok sabretmek ya da çok şükretmektir. Şükürün özü özeti de namazdır."

oluyor. Haliyle ve şükürle,
"Sahibi ben değilim, Rabbim-
dir" diyor.

metinden, nihayetsiz kereminden her insan kendi hayatına düşen nasibe bir baksa, ne nimetler içinde yüzdüğünü görecek... Çamaşır ipine dizilen eşyalar gibi, hayat ipimize nimetler dizilmiş, her an ipimiz uzatılıp nimetler dizilmeye devam ediyor... Bütün bu eşsiz nimetlerin fiyatı olan şey, ne servet, ne hazine, ne şu, ne bu; sadece şükür. "Nasıl şükredeyim?" diyenler

için, işte üç adımda dolu dolu şükretmenin yolu: ● Nimeti, doğrudan doğruya Allah'tan bilmek, Allah'ın nimeti olarak görmek, ● O nimeti takdir edip, değerini anlamak, ● O nimete ihtiyacını düşünüp hissetmek. Nimet karşısında bu üçünü yapan, şükretmenin anlamını o zaman bilir, lezzetini o zaman tadar.

EVET, Allah'tan geldiğini bilince nimetin küçüğü, büyüğü olur mu? Sevgili'den gelen her şey kıymetlidir. Bizi gerçekten seven ve sevdiğini verdiği nimetlerle gösteren Rabbimiz, bizim gerçek dostumuzdur. Yüce Kelâmı Kur'an'da da öyle buyuruyor... Bazen bir çiçeği bile sevdiğimiz bir kişi gön-

derdi diye atmaya kıyamıyoruz. Solsa da, pörsüse de saklıyoruz. Ya bir de o çiçeği, Allah'ın

armağanı bilsek, sahib-i hakikisinin O olduğunu bilsek, nazarımız değişir, her şeye "bir ulu nazarla" bakarız. Ondan bilince, her şey güzel... Bir yığın hücreye harika bir kalıptan çıkmış gibi süslü ve sanatlı şekil verilmiş, göz yapılmış. Dikkat ederseniz gözümüzün sadece yüzümüzdeki konumu değil şekli de güzel, yaptığı görev de güzel. Gördüğümüz, kokladığımız çiçek güzel. Gören göz güzel. Gözün ardındaki ruh güzel. Bütün bu iç içe güzellikleri kim verebilir ki Allah'tan başka! Her nimet Ondandır. Ondan olduğunu bilmek de manevî bir şükür olur; bu da güzel...

SAYMAKLA bitiremeyiz Rabbimizin nimetlerini. Evet, elki birçok arzularımız, ihtiyaçlarımız da var; ama en büyük ihtiyacımız ki imandır, Kur'an'dır, ebedî hayattır ve Resulullah'tır (*aleyhi elfü elfi salâtin ve selâm*).

BU NİMETLERİ hiç kimse-den esirgemiyor Rabbimiz. Hidayet, ona doğru yönelene, yürüyene koşarak geliyor. Hiç kimse mahrum bırakılmıyor. Bu büyük nimetleri veren, küçükleri de elbette verecektir fakat bu dünya hikmet yeri, imtihan yeri, ücret ve mükâfat diğer âlemde. Bazen isteklerimiz ertelenirse belki de mükâfat olarak verilmek içindir. Cennetten daha değerli aklı bu dünyada veren Allah (cc), isteyen kuluna Cenneti vermez olur mu!?

DÜNYADAKİ bütün bu konfor, insan layıkıyla istifade etsin, en güzel şekilde yaşayıp Rabbine şükretsin diye. Allah'ın nimetlerini tatsın, ebedî hayattaki asıllarına talip olsun diye. Maddî ve

manevî istifade edip, Rabbinin ona Cennette vaat ettiği ebedî nimetlere müşteri olsun diye... Dünya bir misafirhane, biz de bekleme salonundaki yolcular gibiyiz. Bu salonun hemen ardından açılan kabir kapısıyla başlayacak olan o diyar, o ebedî âlem nasıldır? Nasıl güzelliklerle, nasıl nimetlerle çevrilidir orası? Asıl merak edilecek şeyler bunlar!..

DÜNYADAKİ her nime-tin hedefinde insan var. Devenin önündeki diken de bizim rızkımız, ineğin önündeki saman da, koyunun önündeki ot da, tavuğun gagaladığı yem de; hepsi bizim rızkımız. Neticede soframıza yumurta olarak, süt ya da bal olarak, et olarak dönüyor. Bize onların eliyle gönderiliyor. Bakar mısınız Rabbimizin şu ikramına ve iltifatına... Bizi en şerefli bir misafir olarak ağırlıyor. Diğer misafirlerin yediklerini bize yedirmiyor. Misafire verilen değer, ona ikram edilenlerden belli olur derler. İnsana ikram edilen nimetlere bakın, bir

de diğer canlılara verilene. Nimetlerin en güzelleri insana rızık olarak veriliyor. Dikkat edilecek şey bu işte: **"İnsan yediğine bir baksın!"** (Abese Suresi, 24) Evet bakalım ki şükürümüzü artıralım. Dünü, yarını düşünürken bugünün nimetlerini unutmayalım.

HÂSILI, Rabbimizin nimetlerini saymakla bitiremeyiz. Yazımızı şu güzel cümlelerle bitirelim:

"Hem anla ki, bu hayat madem kâinatın en büyük neticesi ve en azametli gayesi ve en kıymetli meyvesidir; elbette bu hayatın dahi kâinat kadar büyük bir gayesi, azametli bir neticesi bulunmak gerektir. Çünkü ağacın neticesi meyve olduğu gibi, meyvenin de çekirdeği vasıtasıyla neticesi, gelecek bir ağaçtır. Evet, bu hayatın gayesi ve neticesi hayat-ı ebediye olduğu gibi, bir meyvesi de, hayatı veren Zât-ı Hayy ve Muhyî'ye karşı şükür ve ibadet ve hamd ve muhabbettir ki, bu şükür ve muhabbet ve hamd ve ibadet ise, hayatın meyvesi olduğu gibi, kâinatın gayesidir. Ve bundan anla ki, bu hayatın gayesini "rahatça yaşamak ve gafletli lezzetlenmek ve heveskârâne nimetlenmek" diyenler, gayet çirkin bir cehaletle, münkirâne, belki de kâfirâne, bu pek çok kıymetli olan hayat nimetini ve suur hediyesini ve akıl ihsanını istihfak ve tahkir edip dehşetli bir küfran-ı nimet ederler." (Lem'alar, 324) ❏

Söz İncileri

“Allah için işleyiniz.”

PROF. DR. ŞADİ EREN

NAMAZ dinin direği olduğu gibi, zekât dahi İslâm'ın bir köprüsüdür.

Toplumdaki zengin ve fakir insanlar arasındaki uçurum, bu köprü ile aşılır, aralarında yakınlık sağlanır.

Zekât olarak malının kırkta birini veren zengin, bununla malını temizlemiş olur.

Muhtaç durumda olan kimseler, yardımlarını gördükleri zengin zümreye kin ve düşmanlık hisleri yerine, hürmet ve muhabbet duyguları beslerler, onlara

duacı olurlar.

Zekât emrinin uygulandığı toplumda zenginler, “Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne!” demezler. Fakirler, “kahrolsun zenginler” diye beddua yapmazlar, onların servetine göz dikmezler. Böyle bir toplum, ihtilallerden, kargaşalardan, sosyal çalkantılardan uzak bir huzur toplumu olur.

ZEKAT müessesesinin iyi işlediği dönemlerde, zekat verilecek fakirin kalmaması, bu sistemin ne derece etkili ve başarılı olduğunu gösteren önemli bir göstergedir. ☞

SEVGİ VE DOSTLUK

YÜKSEL KARAHAAN

ÇOCUKLUĞUMUN yaz ayları gözümde tüter. O bitmesini istemediğimiz yaz mevsimi gelince, hayvanlarımız da harman zamanına kadar o güzel yaylalarda kalırlardı.

Yine yaylada olduğumuz bir zamanda büyükbaş hayvanlarımızı hırsızlar çalmışlardı. Üç gün boyunca çobanlar, köylülerimiz ve jandarma köy köy, yayla yayla aramışlardı. Allah'a şükür ki, jandarma onları çok uzak bir yerde bulup Şavşat ilçesine getirmişler.

Fakat hayvancağızlar üç gündür bir şey yememişler, sanki karınları sırtlarına yapışmış, bitkin bir haldelermiş. Jandarmalar da onları böyle görünce, önlerine ot, saman, arpa koymuşlar fakat hayvancıklar yememişler.

Dedeme haber gelip teslim almaya gittiğinde onun sesini duyan hayvanlar hareketlenmiş; başlamışlar böğürmeye... Şefkat konusunda da Allah Resulünü kendine örnek almış olan dedem, onların sırtlarını sıvazlamış, onlarla konuşmuş, adeta hasret gidermişler. Hayvanlar ondan sonra bir şeyler yemişler.

Hatta bir yandan önlerindeki yiyor, bir yandan da ara ara dedem orada mı diye bakıp böğürüyorlarmış...

Bu olaya şahit olanlar gördüklerinden çok etkilenmiş; bazıları hiçkırarak ağlamış.

Evet sevgi, Allah'ın insan kalbine koyduğu böyle güzel bir duygudur. Arada muhabbet oldu mu sadece insanlarla değil, diğer mahlukatla da güzel dostluklar kurulur. Sevgi dolu bir kalp, insana verilmiş en değerli hazinedir. İşte insanların kalplerini bu hazineyle doldurmayı murad eden Allah (cc), en sevdiği Kulu ve Resulü ile Kur'an'ı göndermiş, insanlara sevgi dolu bir hayatın yolunu göstermiştir. ☺

HATIRLAMA VE ÖĞRENME İMKÂNI OLARAK PANDEMI SÜRECİ

AYTEN YADİGÂR

KORONA virüs tehdidi nedeniyle maruz kaldığımız pandemi süreci yerel ve küresel çapta toplumsal hayatın işleyişini epey etkiledi. Aylardır farklı bir insanlık tecrübesi yaşamakta kısacası. Bu sürecin insan teklerinin hayatlarındaki yansımaları çok daha yoğun hissedildi. Günlük rutini belli olan, yarını birtakım planları gerçekleştirmeye odaklı bekleyen, hızlı yaşanan hayatın içinde düşünmeye pek fırsat bulamayan insanların, birdenbire değişen şartlar karşısında hissettikleri ilk şey büyük bir şaşkınlık ve ne yapacağını bilememe duygusunun eşlik ettiği güvensizlik ve endişe hali idi muhakkak.

Başımıza gelenlerden ziyade onları nasıl karşıladığımızdır bizi etkileyen. Bu nedenle içinden geçtiğimiz süreci okuma ve anlama çabası önem arz ediyor ki başımıza gelenlerden ne öğrenebiliriz sorusuna cevap verebilelim.

İnsanoğluna bahşedilen şartlara uyum sağlama kabiliyeti sayesinde de davranış değişikliği gerçekleştirilebilir. Davranışların değişmesi için öncelikle düşüncelerin değişmesi gerekiyor. Kelimelerin ve kavramların anlam dünyamızdaki karşılığı ne mesela? Daha önce nasıl formatlanmıştık? Bunun farkına varmak önemli çünkü bugün yaşadıklarımıza verdiğimiz tepkileri belirleyen bu gibi düşünce kalıplarımız.

HAYATIN eve sığıldığı, evde hayat olduğunu söyleyen, evde kalmamızı salık veren spot cümlelerle her yerde karşılaşıyoruz değil mi? O zaman soralım, "Hayat nedir? Nerede nasıl yaşanırdı ki şimdi sık sık eve sığar şeklinde vurgu yapılıyor?" Bu soruların pandemi öncesi ve pandemi sonrası karşılıkları farklı olsa gerek. Çünkü neyi merkeze alıp hayatımızı onun etrafında örgütleyip düzenliyorsak, hayat bizim için o demek.

ÖNCEDEN LGS, YKS, başarı, mutluluk, zenginlik, her şeyin dahası ve yenisi idi belki de ana gündem maddemiz. Pandemi sürecinde gördük ki hayat; hastalar için sağlıkla alınıp verilen bir nefes, eve uğrayamayan sağlık çalışanlarının çocukları için anne babaya özlem, evden çıkamayan aile büyükleri için evlatların torunların uzaktan iyi haberlerini almak, devlet yönetiminden sorumlu olanlar için bu zorlu süreci en iyi şekilde yürütüp toplumsal hayatın normal seyrine dönmesini temin etmek anlamlarına gelebiliyormuş.

Ev dediğiniz de aile bireyleri için adeta bir uğrak yeri, çoğunlukla meşgul ve yorgun ebeveyn ve çocukların iletişim imkânı bulamadığı, yuva özelliğinden çok ederi üzerinden gözümüzde değer kazanan binalar haline gelmişti çoğu insan için. Bir de "eve kapatma kendini" mesajını alıyorduk doğrudan veya dolaylı yollar-

la. Sanki ev hayatı insan için istenmeyen tercih edilmeyen bir şeymiş gibi. Oysa pandemi sürecinde gördük ki, bu tehlikenin bertaraf edilmesi için insanlara beş yıldızlı otellere, lüks rezidanslara veya gelişmiş refah seviyesi yüksek ülkelere gidin denmedi, evlerinizde kalın diye salık verildi. Evin, insan teklerinin korunma ve savunma mekanizmalarını bir bir çökertip kendine mahkum eden mekanizmaların hâkim olduğu günümüz dünyasında, kadın erkek çocuk tüm aile bireyleri için halen “son sığınak” olduğu dersini aldık adeta.

INSANLARIN birbirini dinlemediği gibi hayatı paylaştığı, efendisi değil bir parçası olduğu doğaya ve diğer canlılara da kulak vermediği demlerdeydik. Pandemi süreci bu konu üzerinde de düşünme fırsatı sundu bize. Sanatçı hassasiyeti ile süreci yorumlayan birinin ifadesiyle: Yavaşlayan hayatın içinde doğa ve şehrin “Beni hatırla. Beni dinle” diyen sesini duyar hale geldik. İçimizden ve etrafımızda daha önce fark etmediğimiz zayıf sesleri de. Bu vesileyle bilinen bir Kızılderili hikâyesini hatırlayalım.

“Bir gün New York’ta bir grup iş arkadaşı yemek molasında dışarıya çıkarlar, gruptan biri Kızılderili’dir. Yolda yürürken, insan kalabalığı, siren sesleri, yolda çalışma yapan işçilerin ve araçlarının çıkardığı gürültüler, araçların korna sesleri arasında Kızılderili, kulağına cırcır böceği sesinin geldiğini söyler ve aranmaya başlar.

Arkadaşları bunca gürültünün arasında bu sesi duyamayacağını, kendisinin öyle zannettiğini söyleyip yollarına devam ederler.

Aralarından bir tanesi inamasa da Kızılderili ile birlikte kalır. Kızılderili, bulunduğu caddede geriye doğru gider ve karşı caddeye geçer. Arkadaşı da arkasından takip eder ve o binaların arasında bir kaç tutam yeşilliğin arasında geçekten bir cırcır böceği bulurlar. Arkadaşı Kızılderili’ye;

– Senin insanüstü güçlerin mi var, bu sesi nasıl duyduğun? diye sorar.

Kızılderili ise bu sesi duymak için insanüstü güçlere sahip olmaya gerek olmadığını söyleyerek arkadaşına kendisini izlemesini söyler.

Kaldırma geçerler ve Kızılderili cebinden çıkardığı bozuk parayı kaldırımada yuvarlayarak atar. Bozuk para sesini duyan birçok insan bir anda yere bakarak düşen paranın kendi parası olup olmadığını kontrol etmeye başlar. Kızılderili arkadaşına dönerek,

– Gördün mü? Önemli olan nelere değer verdiğin ve neleri önemseydiğindir. Her şeyi ona göre duyar, görür ve hisseder-sin” der.

PANDEMİ sürecinin verdiği “Hayat Bilgisi” dersinden her yaşta insanın payına düşen kazanımlar var aslında. En çok da gittikçe yozlaşan dünyada değerleri hatırlamamıza vesile oldu bu süreç. Hayatı anlamlı ve yaşanılır kılan değerler... Önce insan, önce can sağlığı diyebiliyorsak içtenlikle, ben değil biz bilinci kuşanmışsak, bir bütünün parçası olduğumuzu, hayatın bizim etrafımızda dönmediğini, sınırlarımız olduğunu, kendisine, başkalarına, doğaya ve Rabbine karşı sorumluluk sahibi bir varlık olarak vurdumduymazlık yapamayacağımızı, haddimizi bilmemiz gerektiğini hatırladıysak ne mutlu bize.

INSANCA yaşanan bir hayat, insanlığı yaşatmanın en güzel yolu değil mi zaten? 🗉

HEME EZ OST!

ÖMER SEVİNÇGÜL

Diyorsun ki: "Tüm-tanrıcılık diye bir terim var. 'Tanrı evrende içkindir' falan diyorlar. Her varlık onun parçasıymış sanırım. Edebiyat dersinde bir şeyler anlatmıştı hoca. 'Dalga ayrı görünür ama denizdendir' falan gibi bir laf etmişti. Düşündüm, içinden çıkamadım. Ne demek istiyorlar?"

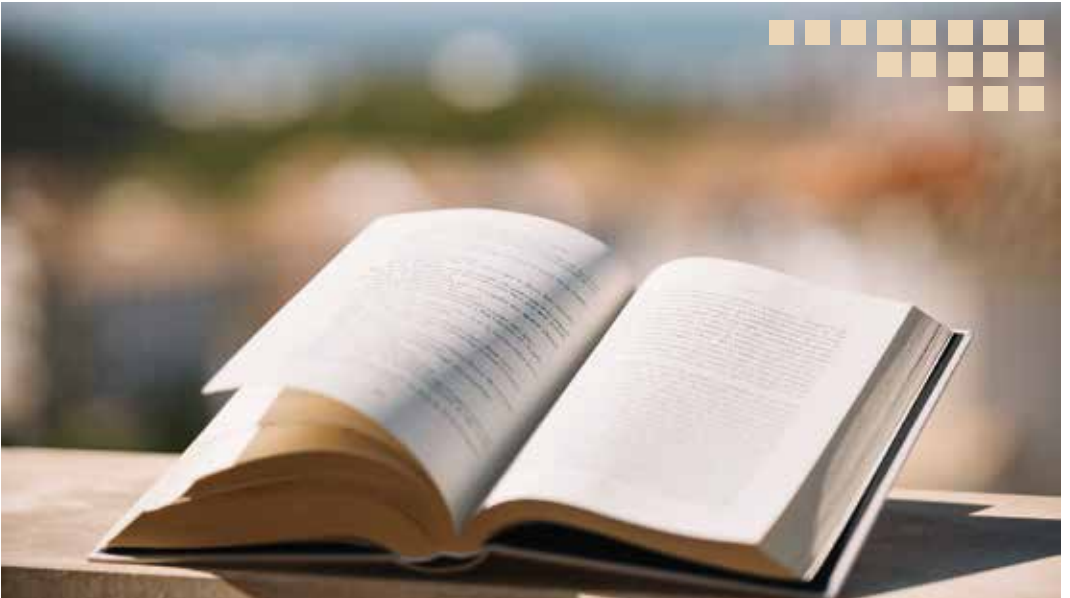
BİR FELSEFE akımı ile bir tasavvuf görüşü birbirine karıştırılıyor. Konu açıklanırken kullanılan kavramları kısaca tanımlarsam aradaki farkı görürsün.

Panteizm, kamutanrıcılık, tüm-tanrıcılık terimleri evrenle tanrıyı bir kabul eden felsefenin aynı anlama gelen adlarıdır. *Vahdetivücut* ise "Allah'tan başka varlık yoktur" diye

özetlenebilecek bir yorum. Dışarıdan bakınca aynı sanılan fakat taban tabana zıt olan iki düşünme biçimi bunlar.

Soyut manaları somut hale getirmek üzere bir örnek vereyim de üstünde konuşalım, anlatmak da, anlamak da daha kolay olur o zaman.

MUHTEVASI ince manalarla dolu bir kitap düşün. Kitabı oluşt-

ran bütün parçalar birbiriyle uyumlu. Bu çok değerli kitaba iki adam bakıyor.

BİRİ şöyle düşünüyor: “Bu kitabın yazarını göremiyorum, nerede olduğunu bilmiyorum. Fakat yine de onun varlığına inanıyorum. Yazar, kitap cinsinden de olamaz.”

Öbür adam ise diyor ki: “Yazar kitabın içindedir. Harflerin, kelimelerin, satırların, mürekkep parçacıklarının arasındadır. Ya da kitabın kendisi aynı zamanda yazardır. Veya içindeki anlamlar bütünü bu kitabı yazdı.”

Örnekteki birinci adam, son ilahi kitabın tanımına uygun biçimde bir yaratıcıyı tanıyan mümini temsil ediyor. Onun düşünme biçimini özetleyeyim hemen:

Evren bir kitaba benzer. İçinde bulunan büyük küçük her varlık anlamlı birer kelimedir. Her kitabın bir yazarı vardır, öyleyse kainat kitabının da bir yazarı, bir ustası olmalıdır. Yazar kitap cinsinden olamaz, kitabın içinde bulunamaz. Kitapla yazar aynı da olamaz. Yazar başka, kitap başkadır.

“Yazar kitabın içindedir” diyen adam ise bir tümtanrıca ya benziyor. Tümtanrıca düşünlere göre, kâinatın yaratıcısı evrenden ayrı bir varlık değildir. Onu hariçte aramak beyhudedir. Yaratılanların toplamı aynı zamanda tanrının ta kendisidir.

Ya da, tanrı varlıkların bünyesine sızmıştır. Her varlık “evrende içkin” olan tanrının bir parçasıdır. “Tanrı” her an

değişmekte, kendi kendini yenilemekte, zamanla birlikte tazelenmekte.

Bir bakıma, bu felsefede evren adına Allah inkâr ediliyor. Yazarı kitabın içinde sanan ve kitap adına yazarı inkâr eden adama tümtanrıcinin hiçbir farkı yok.

Tümtanrıca, sanatlı bir sarayın mimarisine hayran olup, “Mimar bu sarayın içindedir, saray ayrı mimar ayrı değildir, ikisi aynıdır, biri diğerini içine almıştır, bu ikisi aslında tek varlıktır” diyen adama benzer.

Tümtanrıclık da bir nevi puta tapıcılıktır. Taştan, ağaçtan yapılmış küçük bir put yerine, varlıkların toplamı olan evren öne çıkartılmış, bu devasa kütlelen karşısında baş eğilmiştir.

VAHDETİVÜCUT düşüncesini tümtanrıclıkla karıştırma. “Varlık tektir” diyen vahdetivücutçular yaratıcı adına evreni, tümtanrıclarsa evren adına yaratıcıyı inkâr ediyorlar. İki ayrı aşırılık.

Tüm varlıklar “ondandır” ama “o” değildir. Rahman’ın evrenle ilişkisi, yaratıcılıktır. Her varlık bir eserdir. Bütün varlıklar Onun yaratmasıyla var oldular, Onun isimleriyle varlıkta kalıyorlar.

Söz gelişi, tüm biçimler Onun suret verici, takdir edici gibi isimlerine dayanır. Bütün şefkatler, merhametler, sevgiler merhamet eden, seven ve sevilen, nimet veren gibi ilahi isimlerin yansımalarıdır.

Güneşin, yeryüzündeki su damlalarında, cam parçalarında ışıltılar yaparak kendini

göstermesi gibi, onun isimlerinin ve niteliklerinin yansıması olan yapımlar, yaratmalar, etkilemelerle kendini belli etmesine “tecelli” denir.

Nasıl, bir resim, ressamından bir cilvedir, onun sanat sıfatının yansımasıdır, onu gösterir, öyle de her bir varlık sanatlı, hikmetli, düzenli yaratılışıyla ustasını, yapıcısını, yaratıcısını gösteriyor, bildiriyor, tanıttırıyor, sevdiriyor.

Varlıklar, ilahi isimlerin tecellisinden ibarettir. Hepsi o güzel isimlerin sahibi tarafından yaratılmıştır ama onun bir parçası değildir.

“Şiirler, denemeler, öyküler yazarlarının birer parçasıdır” diyebilir miyiz? Dersek, mecazlı bir anlatım olur bu, gerçek olmaz. Bunlar, yazarın ruhundaki ilim ve sanat güzelliklerinin yansımalarıdır. Fakat “var”dırlar, göz önüne çıkmışlardır artık.

Evrendeki varlıklar da böyledir işte. Vardır onlar, ama varlıkları yaratıcının isimlerine ve sıfatlarına dayanır. Evren, ilahi isimlerin yansımasından ibarettir. Fakat yok denemez onlara, birer hayal, bir vehim, bir kuruntu oldukları söylenebilir. Böyle söylenirse cennet ve cehennem bile hayal derekesine indirilmiş olur.

SÖZÜN KISASI, bir veli, bir ermiş, manevi bir deneyim yaşarken, “bir o var, gerisi hayal” diyebilir, sorumlu olmaz. Zira bir nevi manevi sekir hali yaşamaktadır. Fakat aklı başında olan derse, hata eder. ❏

İNDİRGENEMEZ BÜTÜNLÜK ÇÜRÜTÜLDÜ MÜ? II

NIHAL BALCI

Darwin'in diğerlerine göre fazlaca ciddiye aldığı, en zorlu eleştirmenlerinden olan, George Mivart "Genesis of the Species (Türlerin Ortaya Çıkışı)" kitabında doğal seleksiyonu hedef alır. Bu konuya kitabının özel bir bölümünü ayıran Mivart, "Kanat ve göz gibi karmaşık, ve tamamlanmış yapıların; bir kuşun bir dalda kamufle olması, bir böceğin bir sopa veya yaprağa benzemesi gibi olayların doğal seleksiyon ile bakım ve korumalarını kolayca anlayabiliyoruz. Fakat, evrim uzunca bir dizi ara evrelerle ilerliyorsa, ortada 'hiçbir şey' yok

iken bu kadar ayrıntıya doğal seleksiyon ile nasıl ulaşılabilir? %2'si tamamlanmış bir kanatla uçamaz, yanında gizleneceğiniz bitkiye 'azıcık' benzemekle çok fazla korunma sağlayamazsınız. Başka bir deyişle, doğal seleksiyon, ancak şu anda gördüğümüz ayrıntılı halleriyle kullanılabilen bu yapıların, başlangıç evrelerini nasıl açıklayabilir?" (Mivart, 1871) diyerek Darwin'in Evrim Teorisinin ana probleminin altını çizer.

...

EVRİM teorisine göre hayat ilk suda başlamış, daha sonra canlılar evrimleşerek karaya

geçiş yapmışlardır. Herhangi suda yaşayan bir canlının karaya geçişi binlerce farklı değişikliği gerektirir. Karada hareket için gerekli kol ve bacaklar, sudaki gibi ağırlığın bir kısmının kaldırılmayacağı için farklı bir iskelet sistemi, hücre içindeki suyun buharlaşıp vücudun susuz kalması, derinin kuruması, yumurtaların kuruması ve yavrunun ölmesi, ve akciğerler gibi oksijen alımını gerçekleştirecek yapıların bulunması gibi çok fazla problem halledilmeden karaya çıkmak mümkün olmaz.

Fakat Darwin'in teorisinde iddia ettiği şekilde tüm bu değişiklikler yüzbinlerce yılı göz önüne alsak bile sadece seleksiyon(*) ile nasıl olacaktır?

Bir canlı düşünelim ki, sudan karaya çıkmak üzere. Az işlev gören kol ve bacaklarla bazı hayati fonksiyonlarını görebileceğini ve hayatta kalabileceğini farz edelim. Bazı mutasyonlar ile de yavaş yavaş bir ciğeri veya solunum yapan

derisi oluşmaya başlasa, sözeğelimi %1'lik işleyen bir ciğeri veya solunum yapan bir derisi olsa, bu balık karaya çıkarsa, bu ortamda yaşayamaz, doğal seleksiyon tarafından elenir, yani yok olur. Çünkü bu ortam için "fit" değildir. Bu durumda ciğer oluşumu için gerekli, faydalı genler de yeni nesle aktarılmaz. Bu tür bir evrim için de bu varlığın önce canlı olması gerekir. Canlının çıkmaya çalışıp nefes alamayınca geri suya döndüğünü farz edelim. Bu canlı ve onun neslinden gelen tüm ailesi yüzyıllar boyunca, karaya çıkmak için yüzlerce mutasyonun hepsinin denk gelip, sonra da proteinlerinin sentezlenip gelişe gelişe tam işleyebilen bir ciğeri olan bir torunları olana kadar beklemesi nasıl kabul edilebilir?

BİR canlı kendi yaşamı için, yediği gıdaları enerji elde etme, büyüme ve üreme için kullanması gerekirken yüzyıllar sonraki torununun bir gün karaya çıkabilme ihtimali için, ileri görüşlülük ile enerjisini, kullanmadığı proteinler ve yapılar için harcaması ve her nesilde istenen özellik çıkana kadar, bu fedakârlığın tekrarlanması mantıklı mıdır? Yaptıkları bu fedakârlık Darwin'in "survival of the fittest" (en iyi ve formda olanın hayatta kalması) kuralına uyar mı? Kendisi için gereksiz bu parçalar minimum çalışır haline gelene kadar hücrenin neresinde saklanacaktır? Zamanı gelince nasıl ve nerede bir araya getirilecektir? Zamanın gelip gelmediğini anlamak için arada nesilden nesile

deney ve tecrübeler yapılacak, olmazsa geri yine suya dönüp, bu önemli iş yeni nesle mi havale edilecektir?

...

EMBRİYOLOG ve bilim tarihçisi, Soren Lovtrup, "Darwinism: The Refutation of a Myth (Darwinizm: Bir Efsanenin Tekzibi)" kitabında bazı eleştirenlerin Darwin'in öğretilerine dini sebeplerle karşı çıktığını, fakat bunların azınlıkta olduğunu; çoğu karışıtının ise tamamen bilimsel esaslarla tartıştıklarını söyledikten sonra, bunu şu şekilde açıklar:

"Bir yığın yenilik, küçük küçük adımların birikimi ile

elde edilemez. Edilse bile, bunu doğal seleksiyon yapamaz. Çünkü başlangıç ve ara evreler avantajlı değildir." (Lovtrup, S. 1987)

Elbette bütün bu zorluklar, her şeyin tesadüflerle, bir yaratıcıya ihtiyaç olmadan meydana geldiğine inananlara göredir. Bir bilgisayarın ortaya çıkmasını bir mühendisin bilgisi ve sanatıyla yapmasıyla açıklamak yerine, o bilgisayarın tüm parçalarının yavaş yavaş kendiliğinden eklenerek, işe yaramayan parçaların tesadüflerle ayıklanarak, milyonlarca yılda mükemmel hale geldiğini iddia etmekten daha mantıksızdır.

YARATICIYI kabul eden bir insan ise onun çok farklı yöntem ve şekillerle, gerekirse yavaş yavaş inşa ederek, gerekirse büyük adımlarla hızlı, hatta ani yaratabileceğini ve hepsine yetecek güç, kudret ve ilmi olduğunu da kabul eder; bu imanla baktığında örneklerini âlemde de görür.

Böyle söylemek, veya indirgenemez bütünlükte olan, yavaş yavaş değil ani büyük adımlarla oluştuğu görülen canlı yapılar göstermek doğal seleksiyonu tümenden reddetmek anlamına gelmez. Tüm yaratma mekanizmaları bir kitaba toplansa doğal seleksiyon bu kitabın sadece bir bölümü olabilir. Böyle bir kitabın hatta şu anda bilip isimlendiremeyeceğimiz daha çok kısımları olacaktır. Bununla beraber herhangi bir olayın mekanizmasını veya niteliklerini keşfedip detayları ile anlatmak, ona isim vermek, ne olayın güzelliğini ve

önemini gözden düşürmeye ne de bir yapının olmadığını iddia etmeye sebep olmamalıdır. Bu, güzel ve zor bir yemeğin nasıl yapıldığını ve lezzetinin püf noktalarını öğrenip,

“Aslında hiç de lezzetli değilmiş,” deyip, aşçıyı reddetmeye benzer. İşte bilim adamları bir olayın veya canlının nitelik ve özelliklerini tarafsız anlatıyorlar ise bu bilimdir. Fakat “Ben bunu tarif ettim, demek ki

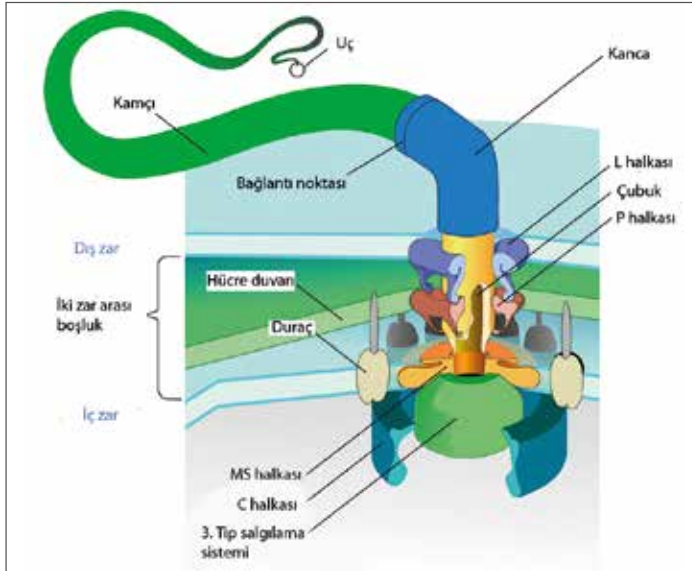
bir yaratana ihtiyaç yokmuş,” diyor ise tarafsız değildir, hatta dogmadır.

...

KONUYYU Risale-i Nur'daki şu cümle ile bitirelim: “Eğer cilve-i ferdiyete ve sırr-ı ehadiyete göre olsa, hadsiz derece bir suhulet (kolaylık), belki vücub derecesinde bir kolaylık olur. Eğer ferdiyete verilmezse, hadsiz derece müşkül ve gayr-ı mâkul, belki imtina derecesinde bir suûbet (zorluk) olacak. Hâlbuki kâinattaki mevcudat, nihayet derecede külfetsiz olarak ve suhuletle ve kolaylıkla, gayet mükemmel bir surette vücud gelmeleri, cilve-i ferdiyeti bilbedâhe (apaçık) gösteriyor ve her şey doğrudan doğruya Zât-ı Ferd-i Zülcelâl'in sanatı olduğunu ispat ediyor.” (Nursî, Lem'alar) ☺

(*) Doğal seleksiyon (doğal seçim): Evrim teorisinde, o çevredeki doğal şartlara uyum sağlayan ve güçlü canlıların hayatta kalıp neslini devam ettirebilmesi, güçsüz veya uyumsuz olanların yok olması anlamında kullanılan bir kavramdır.

Oysa hiçbir şey tesadüfen ve kendi kendine olmaz. Yaratan da, yaşatan da; hayatı ve ölümü veren de; öne geçiren de, geride bırakan da Allah'tır. Evrende her şey bilerek ve tercih ederek iş gören bir iradeyi göstermektedir.

Akıllı insanlar,
herkesten ve her şeyden öğrenirler.

Sıradan insanlar,
sadece kendi deneyimlerinden
öğrenirler.

Cahiller ise zaten her şeyi bilirler.
— Sokrates

RUH SAĞLIĞINI BELİRLEYEN İKİ DUYGU: SEVGİ VE GÜVEN

DUYGULARA RENK VERSEYDİK, HANGİ RENGİ ALIRLARDI?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

DUYGULARI genel manada tasnif edersek, iki türdür. Bunlardan birincisi, hem insanlarda hem de diğer canlılarda bulunan yemek, içmek, barınmak, cinsellik, saldırganlık, korku gibi genetik eğilimimiz olan temel somut fizyolojik duygulardır. Diğeri ise sevgi, nefret, umut, güven gibi sadece âdemoğluna ait olanlardır. Esas duygulara yaklaşımla diğerlerine yaklaşım birbirinden farklıdır.

İnsanî duyguları renklere benzetebiliriz. Bir resim nasıl çeşitli renklerin değişik oranlarda karışımı ile ortaya çıkıyorsa, insanı da duygusal çeş-

nisi meydana getirir. Renklerin armonisini oluşturan sınıflandırma gibi hisler de katmanlara ayrılır. Yani ana, ara, nötr renklerden her birinin bir duygumuza karşılık geldiğini düşünebiliriz. Ana renkler kırmızı, mavi ve sarı; ara renkler yeşil, turuncu ve mor; tarafsız (nötr) renkler ise, beyaz, siyah ve gridir. Bu renklerden

bazılarının duygularımızdan bir ya da birkaçını resmettiğini varsayabiliriz.

İşte insanın duygusal çeşnisini, renklerin

armonisine katkısı olun duygulardan ikisi **sevgi** ve **güven**dir. Bu ikisinin dengesi ise ruh sağlığımızın teminatıdır...

GÜVEN DUYGUSUNUN MATEMATİĞİ

BU dengenin önemini daha iyi anlayabilmemiz adına bunu birkaç şekilde formüle etmek isterim:

Sevgi + Samimiyet + Dürüst işbirliği = Sosyal güven

Sevgi + Kendinle barışık olmak = Özgüven

Sevgi + Dürüstlük = Güvenirlilik

Sevgi + Güvenirlilik = Aşk

SEVGİ PİRAMİTİ

SEVGİ PİRAMİTİ

INSANLARIN önemliden, önemsiz sıralanan sevgi piramitleri de olmalı. En tepeden aşağıya doğru sıralarsak şu piramit ortaya çıkar:

Benzer bir piramidi kişilerin güven duygusu ile ilgili de şekillendirebiliriz. Çıkan sonuç ise aşağıdaki gibi olur:

GÜVEN PİRAMİTİ

En tepeden aşağıya doğru sıralandığında önem sırasına göre bu tablo ile karşı karşıya kalırız.

GÜVEN duygusu arayışı insanda doğuştan vardır. Çocuk doğduğu zaman ilk olarak güvenli bir sığınak arar. Annesinin karınında her ihtiyacı karşılanır, bütün istekleri giderilirken; doğduğunda birdenbire soğuk havaya maruz kalır. Yaşamayı için derinden bir nefes alması gerekir ki, bu esnada acı hisseder. O sırada

duyduğu korku, hayatının ilk korkusudur. Korku, çocuğun küçük dünyasında 'güvende değilim' tepkisi oluşturur. Bunun için çocuk, kendisine güven veren şeye bağlanma eğilimine girer. Çocuğa güven veren kişi, annesi ya da bakı-

mini yapan kişidir. Böylece anneye/bakımı üstlenen kişiyle bebek arasında sevgi bağı oluşur. Çocuğu annesinin kokusu bile çekmeye başlar.

...
ÇOCUK, temel güven duygusu oluştuğça bireyselleşir. Kendi kişiliğini kazanmaya başlar. Eğer anne babanın çocuğa davranışları tatlı bir disiplin de doğurursa çocukta güven oluşur. Yetiştirilmesi esnasında iyi olduğu konularda desteklenen kişi, o konuda ustalaşır. Çünkü çocuğun özgüven sahibi olmasında "ben yaptım" demesi, zafer duygusu yaşaması çok önemlidir. Yüreklendirilen çocuk yetenekli olduğu bir konuda ustalaşabilir. Eğer anne çocukla ilgilenmez, uzak durursa çocuk kendisini yalnız hisseder. İsteddiği şeyi başarsa dahi yalnızlıktan kaynaklanan bir korku hissedebilir.

GÜVEN PİRAMİTİ

IDEAL olan çocuğu cesaretlendirip, gerisini kendisinin başarmasını sağlamaktır. Bunu başarabilen anneler kendine güveni tam evlatlar yetiştirebilirler.

Güvenin zıddı olan korku, insan hayatındaki en önemli duygulardan birisidir. Nasıl ki fiziksel bütünlüğü bozulan, yaralanan insan ağrı hissederse; psikolojik bütünlüğü zede lenmiş kişi de korku duyar. Biyolojik sağlığın gerekliliği tedavi ve ilaç arayışına girmek se, ruhsal sağlığın teminatı da güvende olmaktadır. İnsan kendini güvende hissettiği zaman her şeyin kontrol altında olduğunu düşünür. Bu sebeple kontrol duygusu, güven duygusu ile bağlantılıdır.

Kişinin, hayatı üzerindeki denetimini sağlayan güven, korkuyla aşağıya, sevgiyle yukarıya çekilir.

GÜVEN VE DİSİPLİN YAN YANA YÜRÜMELİDİR...

Güven duygusuna, insanın kendini keşfetmesine yönelik 'içgüdüsel ilgi' de diyebiliriz. Güvenli kimseler, kendileri oldukları için sevilirler. Mesela, çocuğumuza ders başarısından ziyade şahsi özellikleri sebebiyle sevildiği hissini yaşatabiliyorsak, ona rahatlıkla temel güven duygusunu kazandırabiliriz. Bu anlamda çocuk iyi şeyler yaptığında kendisine duyulan sevginin artacağını bilmelidir.

Çocukları olumlu davranışlara yönelten bir diğer kural da; onlara varlıklarına önem verildiğini, özlendiklerini hissettirmektir. Bu çocuğun en büyük psikolojik ihtiyaçların-

dan biri olduğu halde, Sosyal Darwinizm bu ihtiyacı baltalamıştır. Darwin'den sonra Batı kültüründe anne ile çocuk arasında savaş başlar ve bu savaşı anne kazanmalıdır. Şimdilerde bu tezin—çocuktaki temel güven duygusunu zedelediği için—yanlış olduğu anlaşıl mıştır. Çünkü bu ve benzer görüşler, ailede ve toplumda güveni zayıflatır. Oysa güven ve disiplin yan yana yürümelidir. Eğer ailede ve toplumda güce dayalı bir disiplin hâkimse güven duygusu zayıflar. Akli referans alan bir disiplin anlayışı, güvenin artmasına katkıda bulunur. Bunun için, son derece duygusal bir tepki olarak, çocuklarının her dediğine 'evet' demek de, katı disiplin anlayışının devamı olarak çocuklara aşırı baskı uygulamak da onların gelişimi bakımından sakıncalıdır.

GÜVEN DUYGUSUNU NELER ARTIRIR?

GÜVEN duygusunu artıran unsurlar, olumlu pekiştirmelerdir. İnsanın kendine olan güveniyle başkalarına duyduğu güven farklıdır. Özgüveni geliştirme nin yolu, insanın şahsi özellik-

leriyle ilgili farkındalığını sağlamasından ve ümidini hiçbir şartta kaybetmemesinden geçer. Ego ideali oluşmuş birisinin olumlu yönlerini artırması için ümide, çabanın eşlik etmesi gerekir. Kabiliyetlerini geliştirmesi, güvene katkıda bulunur.

KORKU, SEVGİ VE GÜVEN DENGESİ...

SEVGİNİN ağırlığını en fazla hissettirdiği duygu güven, en az hissettirdiği ise korkudur. Sevgiyi bir tahterevalliye benzetirsek, ağırlık güven tarafında olduğu zaman korku, korku tarafında olduğu zaman da güven aşağıdadır. Bu sebeple, korku içinde olan bir insana sevgi vermek ondaki güven duygusunu artırır. Eğer korkunun içinde öfke varsa saldırganlık gelişir. Eğer üzüntü varsa, kaçınma ve düşmanlık ortaya çıkar. Sevgi umut, iyimserlik ve kabul edilmeye birleştiğinde dostluk oluşur. Yani korku düşmanlığı, güven de dostluğa ortaya çıkarır.

İnsanın hayata bakışında ve sosyal ilişkilerinde etkili olan şey, dostluk ya da düşmanlık hislerinin değişkenliğidir. Umut, güven ve üzüntü bir arada olursa, acıma duygusu ve empati meydana gelir. Bunun neticesinde kişi karşı tarafa şefkat beslemeye başlar ki; bu da dostluğu artırıcı bir etkiye sahiptir.

Nefret; korku, üzüntü, öfke ve tiksinti karışımı bir histir. Nefrette bencillik ve kıskançlık varsa, sonuçta saldırganlık ortaya çıkar. Nefret, korku ve tükenme birlikte hissedilirse

kaçınma oluşur. Bu sebeple pek çok olumsuz duygunun kaynağı olan korku mutlaka kontrol edilmelidir.

KADIN VE ERKEK SEVGİ YOĞUNLUĞUNU FARKLI YAŞIYOR...

DUYGUSAL baskınlığın cinsiyet kimliğini dik-kate alarak, kadınla erkek arasında ayrıma tâbi tutulmasının ne derece doğru olduğu tartışılrsa da, kadınların emotional (duygusal) bakımdan doğuştan şanslı olduklarını söyleyebiliriz. Bu konuda kadını erkeğe üstün kılan şey, beyninin duygulardan sorumlu alanının yani sağ tarafının daha çok çalışma eğiliminde olmasıdır. Ancak bu durum bir riski de beraberinde taşır. Hissî yoğunluğu fazla olan kadının sevgi ihtiyacı da erkeğe nispeten iki, üç misli fazladır. Ancak kadının duygu yoğunluğunun fazla olması onun akıllı olmadığı anlamına gelmez.

Aile terapilerinde kadınların en büyük şikâyetleri, eşlerinin kendilerini sevmedikleri üzerinedir. Bu yakınmayı doğuran husus, kadınların sevgi taleplerinin fazlalığına karşın erkeklerin böyle bir talebin farkına varamamalarıdır. Sevgi gibi

güven ve korkuyu da baskın şekilde yaşayan kadının, korku karşısındaki direnci zayıftır. Ayrıca sevgi potansiyellerinin yüksek olması, kadınları tehlikelere karşı duyarlı kılar. Ancak bütün bunlarla birlikte iki cins arasında duygusal açıdan tam bir genelleme yapmak mümkün değildir. Hisleri bir erkeğinki gibi zayıf işleyen kadınların varlığı ile bir kadın kadar duygusal olan erkeklerin varlığı da göz ardı edilemez. Bu durum sevginin yoğunluğu ile ilgilidir.

DUYGULARIN FORMÜLÜ

INSANA özgü en temel his, sevgidir. Duygular sevgiden doğar ve onun ölçüsüne göre şekillenirler. Bu his diğer bütün renkleri içinde barındıran beyazla sembolize edilir. Beyaz, varlık ve nuraniliği temsil ederken, beyazdan sonra ona en yakın olan **kırmızı**,

güveni temsil eder. Kırmızı aynı zamanda insana dinamizm ve canlılık katar. **Pembe**, yani beyaza yakın kırmızı da, **sevgiyi** çağırıştırır. Denilebilir ki; sevinç, umut ve güven birleştiği zaman sevginin temelini oluştururlar. **Sarı, öfkenin** rengidir. İnsanın hiddetlendiği zaman sararması bu çağırışımı doğurur. **Turuncu, güven ile sevgi karışımını** ifade eder. **Yeşil, korku ile sevginin bileşimini yani huşuyu** anlatır. **Mavi renk, sınırsızlık ve sorumsuzluğun** sembolüdür. Bu sebeple **mavi, merak ve hayret duygusuyla** özdeşleşir. Fakat nefreti ve üzüntüyü en çok çağırıştıran renkler de mavinin tonlarıdır. Özellikle mavinin siyahla karışımından oluşan **mor, üzüntüyü, hayal kırıklığını ve nefreti** anlatır. Siyah ise; yokluk, olumsuzluğu, karanlığı ve zulmeti temsil eder.

Duygularımızın farkına varabilmek, doğuştan gelen bir özellikten çok, geliştirilmesi gereken bir beceridir. Sizin duygusal varlığınızı kabul etmeyen çevreden uzak durmak da sizin en doğal hakkınızdır.

DUYGU DİYAGRAMI

BEYAZ - SEVGİ

İNSAN, HAYATININ SAHİBİ Mİ?

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

“...Kıyas-ı binnefis suretiyle, herkesi, hattâ her şeyi kendine kıyas edip, Cenâb-ı Hakk'ın mülkünü onlara ve esbaba taksim eder.”

(Bediüzzaman, Sözler)

BİZ “Benim kolum” sözünü, “Bu kolu kullanmaya benim ruhum yetkili kılınmış” manasında söyleriz. Hiç kimse, kendi kolunu kendisinin yaptığını iddia etmez. Aksi halde, her şeyi bu ters mantıkla değerlendirmesi gerekecek ve “ağacın dalı” derken dalı ağacın yaptığını inanması icap edecektir.

Aynı mantıkla, “güneşin gezegenleri” derken, gezegenleri güneşin yaptığını, “denizin balıkları” dediğinde de balıkları denizin yaptığını vehmedecektir. Akıl ve mantıkta yeri olmayan böyle bir düşünceye kapılan kimse, Allah'ın bütün mülkünü sebeplere taksim etmiş gibi olur.

Biz günlük konuşmalarımızda benzer ifadeleri kullanırken bunları mecazî

mânâda söyler ve hakikatte bütün varlık âleminin tek malikinin ve yegâne Hâlık'ının Allah olduğunu biliriz. “Falan kişinin oğlu” dediğimizde o çocuğu babasının yapmadığını çok iyi biliriz. “Falan tarlanın mahsulü” derken de mahsulü tarlanın yapmadığının şuurun-dayıdır. “Ağacın meyvesi” derken meyvenin hakiki sahibinin ağaç olduğu hayalimizden bile geçmez; sadece meyveyi ağaca nisbet etmiş oluruz.

BİZİ bütün bu yanlış anlayışlara düşmekten koruyan sebep ise kendi varlığımızı mahluk ve emanet bilip “Ben kendime malik (sahip) değilim” diyerek kulluk şuuruna sahip olmamızdır. Bu hakikate eremeyen insanlar, kendilerini kendilerine malik tevehhüm etmekle kalmaz, bu hikmet dünyasında sebeplerin

eliyle yaratılan bütün neticeleri de o sebeplere vererek Malik-i Hakiki'ye sebepler adedince şirk koşmuş olurlar.

“Evet, nasıl mîrî malından kırk parayı çalan bir adam, bütün hazır arkadaşlarını birer dirhem almasını kabul ile hazmedebilir. Öyle de, ‘Kendime mâlikim’ diyen adam, ‘Her şey kendine mâliktir’ demeye ve itikad etmeye mecburdur.” (Sözler)

Burada sözü edilen hırsız insanın kendisidir. Çaldığı mal da yine kendisidir. Zira kendisi Allah'ın mülküdür; Onun mahluku ve memlûküdür; müstakil bir varlık değildir. Bundan gaflet ederek kendini kendine malik zanneden insan, kendini Allah'ın mülkü olmaktan çıkarmış gibi olur ve bu hırsızlığına başkalarını da ortak etmekle rahat bulacağı-

nı sanarak bütün mahlukları kendi başına buyruk varlıklar gibi görmeye zorlanır.

TOPLUM hayatımızda bunun benzer örneklerini çokça görürüz. Adam kumara düşkünse, ancak kumarbazlarla oturup kalkar; o karanlık toplum içinde kumarın çirkinliği görünmez olur. Yahut içki müptelası ise sarhoşlarla arkadaşlık etmekle kendini avutur. Tembel öğrenciler okul kaçkınlıklarıyla buluşur ve birlikte oynayıp eğlenirler.

Ancak Bediüzzaman Hazretlerinin buyurduğu gibi, "Kısa bir zamanda düğüm açılır ve hakikat ortaya çıkar." Kendini kendine malik sananlar hayatlarına malik olamamaları öldüklerinde, kabirde, mahşerde ve mizanda bu vehimlerinin ne kadar asılsız olduğunu yakinen görür ve bilirler. Ama bu geç kalmış intibah (uyanmak, akli başına gelmek) onları cehennem yolcusu olmaktan kurtaramaz.

"O Mâlik-i Zülcelâl'in ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne ulûhiyetinde şerik ve naziri yoktur; muin ve vezire muhtaç değil." (Sözler)

"O Mâlik-i Zülcelâl'in ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne ulûhiyetinde şerik ve naziri yoktur; muin ve vezire muhtaç değil." (Sözler)

İnsan, bedeninin bütün hücreleri ve ruhunun bütün latifeleriyle tek bir şeydir. Gözü terbiye eden başka, elleri terbiye eden başkası olamaz. Zira her ikisi de aynı bedende görev yapmak üzere en güzel şekilde terbiye edilmişlerdir. Aynı şekilde, akli terbiye eden başka, hafızayı terbiye eden de başka olamaz. Her ikisi de aynı ruhta görev yapmaktadırlar. Kâinatın meyvesi olan insan, kendi varlığının terbiye cihetiyle şerik ve nazir kabul etmediğini, her şeyiyle Allah'ın terbiyesinden geçtiğini düşünmekle kâinat ağacının da, terbiye cihetiyle,

bölünme kabul etmeyeceğini bilir ve onun belli kısımlarını başka ilahlara isnat etme dalâletine düşmez.

Cenâb-ı Hak, insanı her şeyiyle terbiye ederken hiçbir yardımcıya ve ortağa muhtaç olmadığı gibi, kâinat ağacının terbiyesinde de yine yardımcıları ve ortakları muhtaç değildir.

ULÜHİYET, mâbudiyet mânâsına gelir. İnsandaki maddî ve manevî bütün cihazlar, Allah'ın verdiği fitrî vazifeleri mükemmel olarak yerine getirmekle hal diliyle Ona ibadet ettikleri gibi, bilemeyeceğimiz bir keyfiyette hususî tesbih ve hamdleri de vardır. Böylece Onun, ulûhiyetinde şeriki (ortağı) olmadığını ilan etmiş olurlar. **☞**

SAYILI SÖZLER

Kadim bir gelenektir, Askalâni ile şöhret bulan "münebbihat" geleneği. Sözleri "bir" "iki" "üç" diye bölümleyen kitaplar; gerçeğe doğru yürürken adım sayar gibi. Böyle bir sayfa olsun istedik; akılda kalsın, kulağa küpe olsun diye. Dilden dile gezsin, tatlı paylaşımların bahanesi olsun diye...

2

Kalbin bir yönelmesi bir de kaçması vardır.

Yönelirse, ona nafile/gönüllü ibadetleri yükleyin.
Kaçarsa, farzları yüklemekle yetinin.

— İmam Ali [ra]

Kul iki hasleti olmadıkça olgunlaşamaz:
İnsanların elinde olandan ümit kesmesi.

İnsanlarda ayıp aramaktan vazgeçmesi.

— Eyyub Sahtiyani

İki şey yıkar insanı:
Dostundan gördüğü ihanet
Düşmanından gördüğü merhamet.

İnsanlar dünyada iki türlü çalışır:
Birincisi, dünyada dünya için çalışırlar.

Dünya onu ahiret düşüncesinden yoksun bırakır.

Korkusu geride bıraktıklarının yoksulluğa düşmesidir.

Akıbeti konusunda endişe etmez.

Kendisi kaybeder, başkasının kazancı için ömrünü tüketir.

İkincisi, dünya ve sonrası için çalışır.

Hem ahireti kazanır, hem dünyada nasibi kendi ayağına gelir. İki payı da birlikte elde eder.

— İmam Ali [ra]

O'ndan başkasını talep etmen, O'na ulaşamadığını gösterir.
O'ndan başkasının kaybindan korkman, O'nu bulamadığını gösterir.

— Atallah İskenderi

"Sende sevmediğim sadece iki şey var:
Yüzlerin."

— The Mirror Crack'd

Sevmek üç şeyle belli olur:

- Seven, sevdiğinin sözünü başkalarının sözüne tercih eder.
- Seven, sevdiğinin sohbetini başkalarının sohbetine tercih eder.
- Seven, sevdiğini memnun etmeyi, başkalarını memnun etmeye tercih eder.

Dünyada işlenmesi güç üç şey vardır:

Elmas, çelik ve insan ruhu...

— B. Franklin

Üç şey sahibini hemen terk eder:

- Ticaretsiz mal,
- Tekrarsız bilgi,
- Cesaretsiz iktidar.

— Sadi Şirazi

Sabır üç yerdedir:

- Musibette: "Başıma gelen Allah'ın takdiri değil mi?"
- İbadette: "Şükreden bir kul olmayayım mı?"
- Haramlardan sakınmakta: "Allah'ın beni görmek istediği yer en güzeli değil mi?"

4

Dört şey rızkı davet eder:

- Gece ibadet etmek
- Seher vakti istiğfar etmek
- Sadaka vermek
- Allah'ı anmak

Peygamberimiz (asm) dört grup insandan söz eder:

- Çabuk öfkelenen geç affeden
 - Çabuk öfkelenen çabuk affeden
 - Geç öfkelenen geç affeden
 - Geç öfkelenen çabuk affeden
- Bunların en şerlisi "çabuk öfkelenen ve geç affeden"dir.
En hayırlısı "geç öfkelenen ve çabuk affeden"dir.

ALLAH'IN ELÇİSİ HZ. MUHAMMED'İN TİCARÎ AHLÂKI

MEHMET PAKSU

PEYGAMBERİMİZ toplumla iç içe yaşayan bir insandı. Herkes gibi o da alış veriş yapıyor, borç alıp veriyordu. Ticarî hayatı kontrol için ara sıra çarşıya pazara çıkıyor, insanlara adalet, insaf, hak hukuk dersi veriyor, birbirlerini aldatmalarını, yalan yere yemin etmemelerini söylüyordu... Şimdi Peygamber Efendimizin (asm) ticarî konularda nasıl hareket ettiğine dair birkaç hatırayı örnek olarak aktaralım:

HESAPLARI MÜKEMMEL VE EKSİKSİZ TUTARDI

PEYGAMBERİMİZ, henüz kendisine peygamberlik gelmeden önce ticaretle meşgul oluyordu. Onunla iş yapanlar çok memnun kalıyor, doğruluk ve dürüstlüğüne hayran oluyorlardı. Mekkeliler en kıymetli mallarını onun yanına emanet olarak bırakıyor, her alanda güven duyuyorlar; yalan, hile, aldatma gibi çirkin huyların zerresinin dahi bulunmadığını görüyorlardı.

Bir gün Peygamberimize Saïb adında bir Arap tüccar takdim edildi. Onu, Peygamberimize doğruluk ve dürüstlüğe dikkat eden bir adam olarak tanıtıyorlardı. Peygamberimiz ise, "Ben onu sizden iyi tanıyorum" deyince, Saïb de Peygamberimiz hakkında şöyle bir iltifatta bulundu:

"Evet, ticarete arkadaşlık etmiştik. Bütün hesapları gayet mükemmeldi."

BÖYLE BİRİSİ YALAN SÖYLEMEZ VE BİZİ ALDATMAZ

PEYGAMBERİMİZİ tanımayanlar, ilk defa görenler bile onun yalan söylemeyen ve aldatmayan bir insan olduğu kanaatine varıyorlardı.

Bir defasında Medine yakınlarında bir kervan konaklamıştı. Peygamberimiz oradan geçerken kırmızı bir deve gördü. Fiyatını sordu. İstenilen fiyatı pazarlıksız kabul etti ve deveyi alıp götürdü. Fakat parasını vermemişti. Kervanda bulunanlardan bazıları söylenmeye başladılar. Parasını peşin olarak almadıkları için, sattıklarına pişman olmuşlardı. Fakat içlerinden bir kadın:

"Üzülmeysin, biz bu civarda onun kadar güzel yüzlü, temiz ahlâklı bir adam görmedik. Böyle birisi yalan söylemez ve bizi aldatmaz" deyince, hazır bulunanlar sustular.

Akşam olmuştu. Peygamberimiz devenin parasıyla birlikte, kervan halkının yemeklerini de gönderdi.

“HAKKIMI FAZLASIYLA VERDİN.”

PEYGAMBERİMİZ alış veriş esnasında kendisini tanımayıp da kaba davrananları hoş karşılar, onlara karşı peygamberlik imtiyazını kullanmazdı.

Bir gün bedevinin birisi et satıyordu. Peygamberimiz de bir miktar hurma karşılığında et almak istedi, fakat hurmayı bir müddet sonra getirmek üzere söz verdi. Eve geldi, hurmanın kalmadığını gördü. Tekrar pazara gitti. Bedeviyi buldu.

“Senden hurma karşılığında et almıştım, fakat hurma kalmamış” demeye kalmadı, bedevi bağıırıp çağırılmaya, yaygara koparmaya başladı. Etraftan Peygamberimizi tanıyanlar müdahalede bulunmaya kalkıştılar. Fakat Peygamberimiz onları bırakmadı.

“Siz müdahale etmeyin, bedevinin hakkı var” dedikten sonra, meseleyi tekrar anlattı. Yine de bedevi söylenip duruyordu.

Sonunda Peygamberimiz onu Ensar’dan birisinin evine göndererek hakkı olan hurmayı ondan almasını söyledi. Bedevi gidip hurmayı aldı.

Dönüşünde Peygamberimizi Sahabilerle beraber oturuyor görünce, tanıdı, göstermiş olduğu anlayış ve sabırdan dolayı son derece duygulandı ve şöyle konuştu:

“Yâ Muhammed (asm), Cenab-ı Hak sana mükâfatını versin. Sen bana hakkımı fazlasıyla verdin.”

“MÜSLÜMAN MÜSLÜMANIN KARDEŞİDİR. KUSURLU BİR MALI ONA SATMASI HELÂL OLMAZ”

PEYGAMBERİMİZ bazen çarşı pazarı dolaşır, bir haksızlık ve hile olmaması için kontrolde bulunurdu. Uygunsuz bir şeyle karşılaşır, satıcıyı ikaz ederdi.

Bir gün Medine çarşısını dolaşırken bir hububat yığınının önünde durdu. Elini içine daldırdı. Eline bir ıslaklık dokundu ve altından, üstünde olmayan şeyler çıktı. Satıcıya döndü:

“Nedir bunlar?” diye sordu.

Mal sahibi: “Yâ Resulallah, yağmur yağmıştı. Ondan ıslanmış olacak” dedi.

Peygamberimiz, “Neden ıslak kısmını herkesin görebileceği şekilde üste koymadın?” şeklinde azarladıktan sonra:

“Müslümanlar arasında aldatma olmaz. Bizi aldatan bizden değildir” buyurdu.

Bir başka ifadesinde de şöyle buyuruyor:

“Müslüman Müslümanın kardeşidir. Kusurlu bir malı din kardeşine satan hiçbir Müslümana bu satış helâl olmaz. Ancak satarken malın kusurunu açıklarsa başka...”

“HAK SAHİBİ HAKKINI İSTEMEKTE HAKLIDIR”

PEYGAMBERİMİZ ticarî meselelerde devamlı haklıdan yana olmayı tercih ederdi. Kendi şahsına karşı bir saygısızlıkta bulunulsa bile yine haklı olanı tutardı. Onun mağdur düşmesini istemezdi.

Peygamberimiz kaba saba hareketlere, daha çok bedevilerle muhatap olduğu zaman maruz kalıyordu. Çölde bulunmaları ve toplumdan uzak yaşamaları, onları sert davranmaya alıştırmıştı.

Yine bedevinin biri Peygamberimizdeki alacağını tahsile gelmişti. Fakat hakkını isterken kaba ve sert davranırdı. Resulullah’ın huzurunda uygunsuz bazı sözler söyledi. Sahabe-i Kiram bu kaba hareketinden dolayı adama had-dini bildirmek istediler. Fakat Peygamberimiz razı olmadı:

“Susunuz, bırakınız. Çünkü alacaklının, borcunu tahsil edene kadar borçlu üzerinde bir nüfuzu vardır. Hak sahibi hakkını istemekte haklıdır” buyurdu. ﷺ

CANLILARDAKİ HAYAT NEREDEN GELİYOR?

PROF. DR. ÂDEM TATLI

Soru: "Hemen hemen gözle görülmeyen bir hücrenin protoplazma damlacığına bakılırsa, bu şeffaf jelatinli maddenin hareket etmeye, güneşten enerji çekmeye kabiliyetli olduğu görülür. Bu tek hücre, bu şeffaf ve buğu manzarasındaki damlacık içerisinde hayatın tohumu saklanmakta, onunla büyü-küçük bütün canlılara hayat aşılanmaktadır. Hücrenin bu damlacığına böyle bir özelliği kim vermiştir?"

CANLILAR ya tek hücre veya çok hücreden meydana gelmiştir ve her hücre canlıdır, hayatlıdır.

Hücreler de üç temel kısımdan ibarettir: Birisi hücrenin dış kısmı ki, hücre zarı olarak ifade edilir, diğeri içeride çekirdeği, bir de protoplazmadır.

Çekirdek protoplazma içerisinde yer alır. Sitoplazma

içerisinde ayrıca ribozomlar, mitokondriler, lizozomlar gibi yapılar bulunur. Hücrenin bütün bu kısımları "Hücre organelleri" olarak ifade edilir. Hücredeki her bir organelin yapısı, şekli ve görevi farklıdır.

Hücre organellerinin hepsi, canlılık ve hayat özelliğine sahiptir. Fakat hayat bunun içerisindeki maddelerden değil, dışarıdan hücreye ve dolayısıyla hücre organellerine yansımaktadır. Çünkü hücrenin organellerini meydana getiren maddeler; karbon, hidrojen, oksijen gibi cansız

ve hayatsız elementlerdir. Bu elementlerin bizzat kendilerinde ve bunlardan meydana gelen moleküllerde canlılık, yani hayat özelliği yoktur.

BİLİM camiasında şimdiye kadar yapıldığı gibi, bir yaratıcıyı devreden çıkararak hayatı anlamak ve açıklamak mümkün değildir. Kur'an'da hayatın Allah tarafından verildiğini belirten pek çok ayet vardır. İki tanesi şöyledir:

"Bilin ki gerçekten Allah, ölümünden sonra yeryüzüne hayat verir. Şüphesiz Biz, umu-

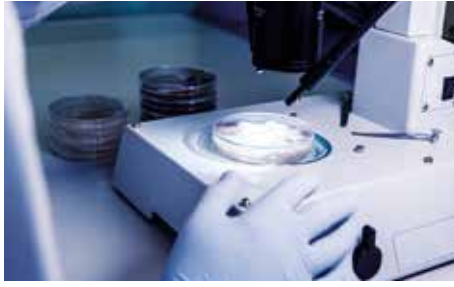
lur ki aklınızı kullanırsınız diye size ayetleri açıkladık.”¹

“O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstün ve güçlü olandır, çok bağışlayandır.”²

MESELA yeryüzünde küçük küçük aynalar farz edelim. Bu aynalarda güneşin görüntüsü vardır. Güneş bu aynaların içerisinde; ışığıyla, ısıyla ve yedi rengi ile görünür. Şimdi aynalardaki bu güneşin görüntüsünün, ya doğrudan güneşten geldiği kabul edilecek ya da bizzat aynanın kendi içerisinde çıktığı farz edilecektir. Bu iki ihtimalin haricinde başka ihtimal yoktur...

Şu bir gerçektir ki, her aynanın içerisinde bir güneşin olması imkânsızdır. Güneş, maddesi itibarıyla dünyadan bir milyon üç yüz bin defa büyüktür. Böyle bir güneş küçük cam parçasının içerisine elbette yerleşemez. Demek ki, aynalardaki güneşin görüntüsü bizzat aynaların içerisinde değil, gerçek güneşten yansımaktadır. Zaten güneş gittiği zaman aynalar da karanlıkta kalmaktadır.

İşte tıpkı aynalardaki güneşin ışığıyla tecellisi gibi, bütün hayat sahibi canlılarda da Allah'ın Hayy (Hayat veren) ismi tecelli etmektedir. Canlılık ister organel seviyesinde olsun, ister tek hücre seviyesinde olsun, isterse çok hücreli yüksek yapılı canlı seviyesinde olsun, hepsinde de hayat ve

canlılık onların dışından ve doğrudan doğruya Allah'ın Hayy isminden gelmektedir.

Yoksa aynaların içerisinde ışığın çıktığını iddia etmek gibi, organellerin veya hücrelerin kendi içerisinde hayatı aramak ve o yapılara canlılığı vermek, aynalarda yansıyan güneşi, bizzat aynanın içerisinde kabul etmek gibi akıl ve bilim dışıdır, saçmadır.

İSLÂM âlimleri de hayatı Allah'ın “Hay”, yani hayat verici isminin tecellisi ve yansıması, en gizli ve bilinmez güzel bir sanatı olarak nazara vermişlerdir. Bediüzzaman, çekirdekteki hayat düğümünün açılıp gelişmesi o kadar açık olduğu halde, Hz. Âdem'den beri insanlığın nazarında gizli kaldığını belirtir ve şöyle der:

“Hayat, Zât-ı Zülcelâlin en parlak bir burhan-ı vahdeti ve en büyük bir maden-i nimeti ve en lâtif bir tecellî-i merhameti ve en hafî ve bilinmez bir nakş-ı nezih-i sanattır.

Evet, hafî ve dakiktir. Çünkü, envâ-ı hayatın en ednâsı olan hayat-ı nebat ve o hayat-ı nebatın en birinci derecesi olan çekirdekteki ukde-i hayatiyenin tenebbühü, yani uyanıp açılarak neşvünemâ bulması o derece zâhir ve kesrette ve mebzuli-

yette, ülfet içinde, zaman-ı Âdem'den beri hikmet-i beşeriyenin nazarında gizli kalmıştır. Hakikati, hakikî olarak beşerin akılla keşfedilmemiştir.”

BEDİÜZZAMAN Ayrıca, maddenin asil olmadığını, asıl olanın hayat ve ruh olduğuna dikkati çeker:

“Bilbedâhe, madde hâkim değil ki, ona müracaat edilsin, kemâlât ondan istenilsin. Belki mahkûmdur; bir esasın hükümüne bakar, onun gösterdiği yollarla hareket eder. İşte o esas hayattır, ruhtur, şuurdur.”³

Demek ki canlılık veya hayat, maddî maddenin içerisinde yoktur. Yani ne atomlar ne de moleküllerde hayat özelliği vardır. Hayat tamamen nuranîdir ve Allah'ın “Hay” isminin bir cilvesi ve tecellisi yani yansımasıdır. Bitkilerdeki hayatın tezahürü, büyüme, gelişme, farklılaşma gibi bir takım kanunlarla kendisini gösterir. Hayvanlarda bu hayat kanunları bir ruhun emrine verilmiştir. İnsanlarda ise buna şuur, vicdan ve muhakeme gibi bir takım manevî istidat ve kabiliyetler eklenmiştir.

İŞTE insanın tam manasıyla anlaşılması ve tanınması, madde ve manasıyla birlikte nazara alınmasıyla mümkündür. O zaman insan, hayvan mertebesinden eşref-i mahlukat seviyesine ve Allah'a muhatap olacak bir mevkiye yükselir. ☞

Kaynaklar:

1. Hadid Suresi, 17. ayet
2. Müлк Suresi, 2. ayet
3. Nursî, B. S. Sözlür. Türkiye Diyanet Vakfı Y. 600. 3. baskı, 2016, Ankara. s. 629-632

AMAZON FÂTİHİ!..

İBRAHİM ERDİNÇ ŞUMNU

DEDECİĞİM!.. Bir sohbetimizde, Kur'an'ımızın karıncadan bile bahsettiğini söylemiştin... Şu koca bahçe ile yetinmeyerek mutfağımıza kadar sokulan bu arsız ufaklıkların nesinden bahsediyor Yüce Kur'an?..

- Öyle deme, benim hassas kalpli, ince duygulu kızım!..

Hazret-i Süleyman gibi bir Sultan Peygamber, karıncaların dilini-hâlini anlayarak, onları çiğnememek için ordu-sunun yolunu değiştirmiş!..

Rabbimizin yarattığı her varlık, zerreden küreye, filden karıncaya kadar, Onun taklit edilemez emsâlsiz, şanlı imzasını, mührünü taşıyor!..

Onun mahlûku ve kulu olmanın, O madalyayı taşımanın şerefi, bize de yeter, karıncaya da!..

- Bu yüzden mi onların birine bile zarar vermekten bizi men ediyorsun... İlâç falan kullandırtmıyorsun... Yuvalarının yakınına yiyecek ve su koyuyorsun?..

- Aslında, farz-ı muhâl, Hazret-i Süleyman aleyhisselâm gibi, dillerini bilseydim, onlardan ömür

boyu af dilemem gerekirdi!.. Öyle olmayınca, şimdi, karıncaları da beni de hâlkeden Rabbimizden, O Afüvv-ü Kerim'den bağışlanmamı istiyorum!..

- Güzel Dedem!.. Nedir seni böyle derin pişmanlığa atan şey?..

- Sorma Yavrum!.. Çocuk yaşlarındaydım... Tepedeki Bağ Evi'mizin bahçesindeki karıncalar, rüyalarımaya girecek kadar merakımı celbediyordu... Onların esrarlı iç âlemini, yuvalarının yapısını, karanlık dehlizlerde neler yapıp ettiklerini görmek bil-mek istiyordum... Başlangıçta, iş sâdece mâsum bir tanıma, bilgilenme arzusundan ibâretti!..

- Ya sonrası?.. Bu meltemin peşinden, sanki, bir tayfun kopacak gibi!..

- İşi seziyorsun!.. Ama biraz sabırlı ol...

BAHÇEMİZDE iki cins karınca bulunuyordu: Biri, en büyüğü bir santim boyunda, parlak simsiyah renkli olanlar... Onlara "Karakarınca" adını uygun görmüş-tüm... Binlercesi bir arada, yumuşak bağ toprağına yaptıkları saray benzeri yuva-

larına ot tohumcukları ve kesilmiş yaprak dilimleri taşıyorlardı... Çalışkan, disiplinli, mülayim hayvancıklardı... Uzaktaki tarlalarından yuvalarına kadar uzanan "asfalt" yollar yapmışlardı... Yâni, yürümelerine mâni olacak her kum tanesini ve ot çıkıntısını temizleyerek dümdüz "otoban"lar inşa etmişlerdi... Bu engelsiz, tertemiz yollarda hızlı hızlı koşturuyorlar, birbirleriyle karıştırdıklarında, bir saniye durup koklaşıyor ve sonra maratona devam ediyorlardı!..

- Aslan Dedem!.. Yolları açık buldun ya, haydi tam gaz ileri!..

HAKLISIN!.. Yaşlılığın bir tezâhürü de, zihne binbir hatıranın hücum etmesi, bâzi çok gerekli olmayan teferruatın bile hevesle anlatılması olsa gerek... Beni hoş gör sabırlı çocuğum!..

- Dedem!.. Senden başka naz edeceğim, şakacıklar yapacağım kimim var?.. Sevgin, bana cesaret veriyor, müsâmahan beni böyle şımar-tıyor!..

- Haydi, bu da benim şakam olsun...
...

SENİN sitem oklarını savuşturmaya çalışırken, ipin ucu kaçtı... Nerede kalmıştık?..

- Karakarınların çamur sarayında!..

- Evet... "Karakarınca İmparatorluğu", büyük nüfusuyla, geniş topraklarıyla ve düzenli sosyal yapısıyla, araştırmaya değer görülsede, onlara duyduğum ilgi, belki daha çok takdir ve saygı ağırlıklıydı. Zirâ ben onları, yumuşak huylu, mütevâzi, yaprakla-otla iktifâ eden, biraz "ezilmiş" ama haline râzı, sessiz itaatkâr "emekçi" sınıfına ait gibi görüyordum!.. Senin tâbirinle onlar, kopması beklenen fırtınaların uzağında, âsûde bir hayat sürmeye lâıyk, hikâyemizde fazla bir rol yüklenemeyecek, ikinci sınıf figüranlardan ibârettii!..

- Peki... Gelelim diğer cins karıncalara!..

- Ah o diğerleri!.. Yumuşak bağ toprağını beğenmeyecek "şato"larını kayamsı sert toprağı oyarak inşâ eden, iri, kızıl tunç renkli, keskin, güçlü ve zehirli kıskaçlı, bahçenin her köşesini tek başlarına hallaç pamuğuna çeviren, laf aramızda, korkusuz-bahadır Amazon Karıncalarıydı!..

- Asıl vatanları Amazon Ormanları'mıymış?..

- O kadarını bilemem... Sanırım bu ismi, biz çocuklar takmıştık; nereden duyduysak...

- Bahadır, yiğit falan dedin ama, onlardan pek hoşlandığın da söylenemez...

Onlarla alıp veremediğin neydi?..

- Galiba, çocuk aklımla, onları ehlileşirmeyi, kendi "insan" gücümde râm etmeyi, dediğimi yaptırma plânliyordum!..

Sınıfımızın duvarlarını çepçevre kuşatan renkli "evrim" resimlerine bakıldığında, karınca, Tek Hücreliler'e yakın, son sıralarda yer alıyordu. Haddini aşır benim bahçemde bu kadar afra-tafraya yeltenmesi "kabul edilemez"di!.. Gerekirse o haylazları, güç kullanarak evrimleştirir, Karakarınca-lara benzetiverirdim!..

BİR DE bakmışsın, Amazonlar, karınca ailesinin diğer bir "medeni" türü olarak "Kızılkarınca" a dönüşmüş, gitmiş!.. Renklerinin aynı kalmasında bir "sakınca" yoktu!..

- Dedeciğim, bu amansız mücâdelede kendine çok sert bir rakip seçmişsin... Bu da senin o yaşta bile yiğitliğini gösteriyor!.. "Hasmın güçlü ise, zaferin büyük olur" dersin ya hep; aynen öyle olmuş!..

- Sonunda savaş tam-tam'ları çalmaya başladı!.. Mağlûbiyet, aklımın ucundan bile geçmiyordu... Câhildim ve çok cesurdum!..

- Benim Kahraman Dedem!.. Bilmeyen de Cihan Harbi filân sanacak!..

- Yetmiş yıl sonra bugün sana şunu diyebilirim ki, o minik dünyadaki minik savaş, İnsan Nesli'nin, Kâinat büyüklüğündeki dâvâsıyla alâkalı olduğu için, harplerin harbi, savaşların savaşıydı!..

- İyice meraklandım!.. Haber spikerleri bile senin eline su dökemez Tatlı Dedem!..

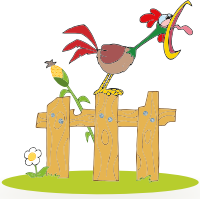
- Evet!.. Ortaçağ kaleleri gibi sarp yuvalarında fütursuzca çevrelerine meydan okuyan; solucan, böcek, tırtıl... ne bulursa saldıran, "etobur", aç gözlü, lâf dinlemez Amazonların haddini bildirme zamanı gelmişti!.. "Tuğlar başa geçti, tekbir çekildi!.."

Ama, benim güzel torunumun uyku vakti de çoktan geldi, geçti!..

MERAKINI rüyalarına senaryo yap... İnşâallah, bir başka sohbetimizde, seninle birlikte, çift koldan karıncalar ülkesine sefer edeceğiz... İyi geceler canım kızım!..

- Sana da benim Amazon Fâtihi Dedeciğim!.. ☑

DÜŞÜNCELER

HAZIRLAYAN: UĞURKAN ÇOT

**HARAMDA MUTLULUK ARAYANA,
MUTLULUK HARAM OLUR.**

H. Ömer (ra)

**RAHAT OLMAK LAZIM FAKAT DUYARSIZ DEĞİL.
AÇIK SÖZLÜ OLAM LAZIM FAKAT EDEPSİZ DEĞİL...**

Sadi Şirazi

**DÜŞMANINDAN İNTİKAM ALMANIN EN İYİ YOLU,
DÜŞMANINA BENZEMEMEKTİR.**

Aurelius

**İNSAN SEVME HİSSİNİ İSRAF ETMEMELİ.
KİM NE KADAR SEVİLMEMEYE LÂYIKSA, ONU O KADAR SEVMELİ.**

N. F. Kısakürek

**HER ŞEYİN BİR ÇARESİ VARDIR.
FAKAT İNSAN BOZULDU MU, BUNUN ÇARESİ YOKTUR.**

Ahmet Hamdi Tanpınar

YANLIŞ BEKLENTİLER, KORKULARDAN DAHA TEHLİKELİDİR.

Tolkien

**DARDA KALDIM DİYE UMUTSUZ OLMA,
YOK İKEN DÜNYAYI VAR EDEN VARDIR.**

Neşet Ertaş

**İnsan sevmeli;
bazen bir insanı,
yahut bir ağacı,
ya da kanadı kırık bir kuşu...
Zaten sevmezse insan, insan mı olur?**

— Cahit Zarifoğlu

Ayasofya Camii

www.zaferdergisi.com

ABONELİK İÇİN İRTİBAT TELEFONLARIMIZ:

0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.zaferdergisi.com

www.zaferdergisi.com